

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
— Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVEITA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostor:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 1904

LETO—YEAR XIII Chicago, Ill., torek, 17. septembra (Sept. 17), 1929. Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 218

Prelskava o krvavi tragediji v Gastoniji

Priče pripovedujejo kako so tovarniški delavci vodili drhalni napad na avtotruk. Gastonija razdeljena v dva tabora.

Gaston, N. C. — Skandalozni dogodki v Gastoniji naglo sledijo drug drugemu. Teroristično gibanje, ki so ga organizirali tovarniški in drugi bianski krogi pod zastavo "stoprocentnega amerikanizma" proti komunizmu, je obrodilo krvavi sad. Drhalno nasilje, ki vlada v Gastoniji in sosednjih mestih že osem dni, je kulminiralo zadnjo soboto popoldne s umorom delavke Elie May Wiggins in Bessemer Cityja.

Wigginsova, ki je bila mati petih otrok, se je peljala z devetnajstimi drugimi delavci in delavkami na protestni shod, ki so ga sklicali voditelji komunistične organizacije in kateri so imeli vršiti v lorayem tovarniškem distriktu. Na tem shodu je imel govoriti tudi Bill Dunne, tajnik ameriške komunistične stranke. Dunneja pa ni bilo nikjer v bližini ob napovedani uri; tudi drugih voditeljev ni bilo. Prišli so le delavci, katere je potem stoprocentovska drhal podila sem in tja. Drhalni vodje so mobilizirali blizu 2000 mož za razbitje shoda. Obenem je distriktni pravdnik John C. Carpenter mobiliziral močno četo deputitov iz članov Ameriške legije, da prepreči vsak spopad med stoprocentovci in komunisti.

Umor Wigginsove je bil izvršen zunaj na cesti, par milj od mesta, kjer je mobilizirana drhal ustavila avtotruk, ki je peljal 20 delavcev in delavk na shod iz Bessemer Cityja. Kakor so izpovedale priče pri mrliškogledni preiskavi v nedeljo, je drhal oddal približno 50 strelcev na trka. Elie May Wiggins je obležala mrtva in nekaj drugih je bilo lahko ranjenih.

Distriktni pravdnik Carpenter, ki je vodil preiskavo, je izjavil, da mora dobiti morilce v roke, če je le človeku mogoče, kajti "sobotna tragedija je sramota za Gastonijo."

V nedeljo je bilo aretiranih sedem oseb. Med temi je bil tudi šofer, ki je vozil truk s delavci. Ostali aretiranci so L. M. Sossoman, tovarniški delovodja, Will Lunchford, drugi tovarniški delovodja, Troy Jones — ki je pred kratkim grozil, da razstrelji glavni stan unije — Lowrey Davis, tovarniški delavec, Theodore Simms, uradnik v tovarni in F. C. Morrow, tovarniški delavec.

O Sossomanu je izpovedal priča Charlie Shope, da je med streljanjem na avtotruk stopil iz avtomobila in dejal drugim: "Dovolj je zdaj streljanja, fantje."

Vsi so pridržani za preiskavo pred veleporoto, ki se snide prihodnji mesec, medtem pa so na prostem pod kavčico \$1000 vsak — kar je zelo malo za obtožbo umora.

Napetost v Gastoniji je zdaj priklopila do vrhunca. Vsak čas lahko izbruhne novo prelivanje krvi. Prebivalci so razdeljeni v dva tabora: v simpatizirajoče nove unije in nasprotnike, ki so proti komunistom sploh. Komunistični voditelji izjavljajo, da ne odnehajo z zborovanjem in organiziranjem delavcev v rajonskih tovarnah, nasprotniki pa pravijo, da razbijajo vsako zborovanje in preženeje komuniste iz mesta.

Vsa ta anarhija izvira iz umora policijskega načelnika, ki je bil ustreljen 7. junija t. l., ko je na čelu štirih policajev invadiral tovarniške stavkarje v lorayem distriktu. Šestnajst voditeljev stavke je bilo obtoženih tega umora. Obravnava proti obtožencem se je začela zadnji mesec, a se je izjalovila pred e-

MacDonald povabljen v Chicago

Rock Island, Ill. — Delegatje Illinoiske delavske federacije so pred zaključkom svoje letne konvencije zadnjo soboto soglasno sprejeli resolucijo, s katero je Ramsey MacDonald, angleški delavski premier, povabljen, da obišče Chicago in druge kraje v Illinoisu, kadar se bo mudil v Združenih državah prihodnji mesec.

Diktatura ostane, naznanja Mussolini

Vest, da se fašistična stranka razpusti ali spoji z drugimi strankami, je absurda, pravi Benito.

Rim, 16. sept. — Mussolini je hitro razblinil v nič vse vesti zadnjih par dni, ki so se glasile, da je konec fašistične diktature v Italiji. Mussolini je v svojem govoru pred 800 zastopniki fašistične stranke dejal, da fašizem ostane na krmilu in centralizacija ter diktatura ostaneta kot glavna principa italijanske vlade. Mussolini se je ponorčeval iz demokracije in svobode, kot se ti dve besedi razumeta drugod, in dalje je povedal, da ima vlada 9000 čuvajev, ki pazijo na katoliške duhovne in klerikalce v splošnem, če so ali niso naklonjeni fašizmu.

Papež je v nedeljo odgovoril Mussoliniju, da ga zelo veseli, ker je vlada tako čuječa nad katoliškimi silami.

Starogardisti v zadregi

V luknjo jih je spravil senator Norris, ko je predložil resolucijo proti priznanju sedeža Vareju.

Washington. — Senator Norris dela starogardistom velike preglavice. Ko je bilo odprto sedanje zasedanje kongresa, je vrgel med reakcionarne senatorje bombo z resolucijo za razveljavljanje senatnega sedeža pennsylvanskemu bosu Vareju. V resoluciji pravi Norris, da je Vare že ozdravel (bil je izvoljen leta 1926 z velikimi volilnimi goljufijami in postal "jako" bolan) in da radi tega ni več nobenega vzroka, da senat definitivno reši to zadevo in razveljavi Varejev sedež. Starogardisti Watson iz Indiane je prišel političnemu bosu iz Pennsylvanije na pomoč in nasprotoval takojšnjemu reševanju resolucije. S tem je bila začasno porinjena na stran.

Ker pa je resolucija posebnega značaja in ima privilegij nad vsami predlogami, jo bo moral senat rešiti prej kot bo mogel sklepati o carinski predlogi. Starogardistom to naravno ni všeč. Studirajo, kaj naj storijo z resolucijo; vendar se jim pa še ni posrečilo najti luknje, v katero bi potlačili to "sitno" afero.

Kitajci ubili škofa in dva frančiškana

Ičang, Kitajsko, 16. sept. — Sem je prišla vest, da so kitajski banditi ubili belgijskega katoliškega škofa Trudo Jansa in dva frančiškana, Bruna in Rupertusa v Lisotangu, provinca Hupeh.

Spopadi med fašisti in socialisti v Avstriji

Rim, 16. sept. — Krvavi spopadi med "heimwehrovc" in socialisti so na dnevnem redu v Avstriji. Včeraj je bilo več mož ranjenih v bitki v Welsu. Dunajski listi imajo redne "vesti z bojne fronte."

Indija ne dobi svobode

London, 16. sept. — Angleška komiška, ki je proučevala razmere v Indiji, pravi, da Indija še ni zrela za dominijonsko vlado in še manj za neodvisnost.

VZROKI ZAKLJUČENJA STAVKE V MARIONU

Aktivnost državne milice največji vzrok za poravnanje stavke; sabotaža voditeljev ADF je tudi veliko pripomogla do poraza.

Marion, N. C. — (F. P.) — Aktivnost državne milice proti stavkarjem so glavni vzrok, da je bila stavka v tem mestu in v Clinchfieldu nenadno poravnana. To je izjavil Alfred Hoffman, voditelj stavke. Državna milica je pričela brutalno postopati napram stavkarjem in je popolnoma zabranila vsako piketiranje tovarne. Na drugi strani so vladne oblasti pričele aretirati stavkarje v velikem številu: v enem dnevu je bilo aretiranih nad sto delavcev.

Podjetniki so pričeli na tretji strani pa sodnijskim potom izganjati stavkarje iz stanovanj. Železen obroč je postal vedno hušlj in vodstvo stavke je prišlo do zaključka, da je poravnanje stavke pod najboljšimi pogoji edini izhod. Edina stvar, ki jo so stavkarji dosegli, je skrajšanje delovnika iz 60-65 ur na teden na 55 ur. Kompanije so sicer pristale, da imajo delavci pravico do tovarniških odborov, toda ta dosega pa je več teoretičnega kot praktičnega pomena. To največ radi tega, ker unija ni priznana. In v kolikor bo ta zahteva realizirana, bo povsem odvisno od strahu tovarnarjev pred novo stavko in delavsko solidarnostjo.

Družbe so objavile, da ne bodo delale nobene diskriminacije med stavkarji, namreč, da bodo upošle vse stavkarje. Ko se bodo držale dane besede, je seveda problematično. Kljub nepopolni situaciji z ozirom na konec stavke vlada med delavstvom dobra morala in ako bo potrebno, ponovna stavka ni izključena.

Drugi vzrok za poraz stavkarjev, je sabotaža stavke po voditeljih Ameriške delavske federacije. Neglede na dejstvo, da ADF ni prispevala niti enega centa za podporo stavkarjev, je na drugi strani celo indirektno naznanila tovarnarjem, da ne odobrava stavke. To je sporočila po poročevalcu "New York Worlda" John J. Learyju, ki je v tenih stikih s hierarhijo federacije. Rezultat tega je bil, da so stavkarji pričeli izgubljati upanje v zmago. To je tudi največ odgovorno, da so se razbila prva pogajanja med stavkarji, sodnikom Townsendom, ki je zastopal tovarnarje in družbo. Ta izdajalska epizoda voditeljev A. D. F. je prišla šele sedaj na dan, ki pa dobro pojasni marsikatero zagotetje, ki je nastala med stavko in je v zvezi z njenim zaključkom. Ako bi bila federacija dala podporo temu junaškemu boju, kar je bila tudi njena dolžnost, bi bil zaključek stavke precej drugačen.

RUDARJI MOGOČE DOBE UMETNE SOLČNE ZARKE

Moscow, Idaho. — Moderni vešči se mogoče posreči, da bo tudi pod zemljo posiljalo umetno sonce in obsevalo za krajšo dobo potna telesa rudarjev. To umetno sonce so ultravijolični žarki. Neka družba v Coeur d'Alene distriktu namerava instalirati ultravijolični aparat v svoj rudnik, ki je dovolj močan, da bo lahko kuril 150 mož na uro. Rudarji bodo stali na premiku, če se bodo odru v "sobi za sušenje" in na nje bodo vsipavali žarke s šestih močnih kvartirnih žarnic. Poskušnja bo naravno eksperimentalnega značaja in ako se bo obnesla, namreč ako bo koristila zdravju rudarjev, je že več družb baje pripravljanih upeljati ta sistem. Delo v rovinah tega distrikta je posebno naporno in radi mokrote izredno škodljivo zdravju. In ako se ta eksperiment obnese, bo velikega pomena za rudarje.

Kongresnik Kvale našel smrt v ognju

Battle Lake, Minn. — Edini kongresnik Farmer-Labor party iz Minnesote je pretekli teden našel smrt v ognju. Nahajal se je v svoji poletni koči, ki jo je poneli upepeliti požar — in nje enega edinega prebivalca kongresnika O. J. Kvaleja. Kljub temu, da je bil izvoljen na listi Farmer-Labor party, je bil Kvale jako konservativen in je v kongresu nastopal vedno z reakcionarno skupino republikancev in demokratov. Pripadal je "suhi" skupini.

Novi papirnati dolarji kritizirani

Washington, D. C. — Louis A. Hill, bivši direktor vladnega biroja za engraviranje, je te dni ostro kritiziral nove bankovce, ki so zdaj v veljavi v Združenih državah. Rekel je, da je novi papirnati denar najvernejši, najcenejši in najnevarnejši, kar jih je Amerika še imela. Novčanec so iz slabega papirja in se lahko ponarejajo. Hill priporoča senatu, naj uvede preiskavo.

Rusi potopili sedem kitajskih ladij

Sovjeti obvestili svoje oblastnike v Sibiriji, da tamkaj "postojno vojno stanje." 7000 kitajskih jeklenikov v Vladivostoku.

Sanga, 16. sept. — Kitajska vlada poroča, da so 13. septembra sovjetske topničarke potopile sedem kitajskih ladij na reki Amur. Poročilo se dalje glasi, da se je generalni štab sovjetskih armad na zahodu nastanil v Vladivostoku in obvestil vse sovjetske oblastnike v vzhodni Sibiriji, da se delata "nahaža v vojnem stanju" s Kitajsko. Sovjetska armada na mandžurski meji se računa na 20.000 mož, 6000 pešcev v Pogranicnaji, 2000 v Khabarovsku, 7000 konjenikov v Blagovječensku in ostali so raztreseni po drugih postojankah.

Poročilo nadaljuje, da so sovjeti zadnji teden privedli tisoč Kitajcev v Vladivostok in danes je tamkaj okrog 7000 kitajskih jeklenikov.

Vlada je poslala posebno komisijo na mejo, da zbira dokazne sovjetske kršitve Kelloggovega protivojnega pakta.

Petdnevnik se širi V gradbeni industriji

New York. — Razvoj petdnevnik je definitivno v teku v gradbeni industriji. To dokazuje posebni študij, ki ga je dokončala S. W. Straus družba. Študij se nanaša na celo deželo. Družba je dobila podatke s približno sto večjih mest. Petdnevnik je upeljan za vse stroke gradbene industrije v New Yorku, Clevelandu in Pittsburgu. V ostalih mestih ga imajo do sedaj le gotove stroke.

Chicago bo najbrže prva sledila tem mestom. Od 110.000 gradbenih delavcev v čikaški gradbeni industriji ima petdnevnik, če več tisoč delavcev. Straus kompanija je mnenja, da bo v bližnji bodočnosti upeljan tudi v ostale stroke.

Plače v tej industriji so najvišje v New Yorku. Najvišje plače prejema jo zidarji, ki zaslužijo \$1.87 1/2 na uro, ali pet centov več kot prejema jo zidarji v Chicago.

Starostno zavarovanje je drag eksperiment

Konservativne unije spoznavajo, da je za posamezno organizacijo pretežko breme. Državno zavarovanje je edini praktičen sistem.

Chicago. — (F. P.) — Stališče ameriških unij napram starostnemu zavarovanju se je tekom zadnjih let jako ohladilo z porazom na vprašanje državnega zavarovanja. Pred vojno je bila agitacija v unijah za državno starostno zavarovanje na splošno živahnjejše kot pa je danes, delavno ni bilo tako pereč problem kot postaja v dobi "prosperitete". Za državno zavarovanje je bila pred leti posebno aktivna rudarska unija.

To ohlajenje napram državnemu starostnemu zavarovanju je v aktivnosti Matthew Wolla in Ameriške civilne federacije, katere predsednik je on in obenem podpredsednik Ameriške delavske federacije. Woll je v svoji agitaciji proti državnemu zavarovanju potegnil za sabo veliko večino konservativnih unijahkih voditeljev, in ker je bilo radikalno delavsko gibanje v dobi popojne reakcije domalega razbita, je nastopal Woll skoraj brez vsake opozicije. (Socialisti, ki so ostali v stranki, so bili do letos preveč konservativni in raditaga nemogoči voditi opozicijo, komunisti pa so šli v akrajen ekstrem in radi tega niso imeli najmanjšega efekta na unije. Situacija se je v tem letu precej spremenila z organiziranjem Konferenca za progresivno delavsko akcijo.)

Ker je pa problem raste, kljub antipatiji konservativnih unijahkih voditeljev pod vodstvom Wolla do socialne zakonodaje in da odvrnejo agitacijo za državno zavarovanje, so razne unije pričele ustanovljati lastne sisteme starostne zavarovalnine za svoje člane. Radi močnega sindikalističnega nagiba, ki je pa skrajno konservativen, je bil to tudi logičen korak.

Zanimivo je torej poročilo glavnega tajnika unije plekarjev o vprašanju unijahkega starostnega zavarovanja, ki ga je pripravil za zadnjo konvencijo te organizacije, ki se je pretekli teden končala v Denverju. Študiral je problem unijahkega zavarovanja s stališča, ako ga naj vpelje tudi njegova organizacija. Ker je imel na razpolago izkušnje raznih organizacij, ki imajo vpeljan ta sistem, je prišel do zaključka, da je unijsko zavarovanje nepraktično, ker pomeni preveliko breme za člane posamezne organizacije. Radi tega je on priporočil konvenciji, da je državno zavarovanje starih delavcev edini praktičen sistem ali pa da stroške zavarovanja nosijo industrije same.

Propozicijo starostnega zavarovanja so pred par leti imeli pred seboj tudi organizirani brivci. Ker bi morali prispevati 65 centov mesečnega aseemanta v poseben fond skozi dobo pet let in da zgradijo dovolj močan sklad, iz katerega bi stari člani prejimali \$6 tedenske podpore, so naleteli zavrgli. Slično so storili tudi člani Photo Engravers unije, kateri je Matthew Woll predsedoval do zadnjih par tednov.

Unija stertiotipkarjev je sprejela sistem starostnega zavarovanja za svoje člane pred 14 leti in ga pozneje opustila. Litografičarji so propozicijo opustili, ker bi morali prispevati \$22 dolarjev letno skozi dobo pet let, predno bi stari člani prejimali \$7 tedenske podpore. Železniški telegrafisti so imeli upeljana še dva sistema in oba so opustili. Unija cestnih železničarjev plača skupno vsoto \$800, ko član doseže 60 let starosti in je 20 let v organizaciji.

Tesarji stoje pred povlačenjem aseemanta v starostni sklad, ker sedanji ne pokriva izdatkov. Tiskarji plačujejo \$4 tedenske podpore, vendar pa jo ne prejema vsi potrebni člani, ker je sklad premajhen. Unija električarjev je pred par leti upeljala sistem; plačuje \$40 mesečne podpore in v ta namen prispeva vsak član 37c mesečnega aseemanta. Črkostavci prispevajo v to svrhu en procent od svoje plače, iz katerega fonda plačuje unija \$8 tedenske podpore. Unijaki sistemi starostne zavarovalnine so dokaj različni. Vendar se pa niso izkazali za najboljši način podpiranja starih članov, kar pokaže poročilo tajnika unije plekarjev. Ker je v Ameriki komaj 12 odstotkov organiziranih delavcev in ker tudi večina unij nima upeljanega starostnega zavarovanja, je opozicija nasprotnikov državnega zavarovanja v vrstah organizirane delavstva izredno čudna.

Delo v Detroitu je spol na slabem

Ford je pričel odpuščati delavce; obrat v mnogih tovarnah je podnormalen; brezposelnost je velika.

Detroit. — (F. P.) — Slaba je tolažba brezposelnih delavcev, "da bo na jesen boljše". Najnovejša novica, ki prihaja iz Fordove tovarne v River Rougeju, je, da je Ford pričel odpuščati delavce. Tekom zadnjih par tednov je izgubilo delo še več tisoč delavcev in v prihodnjih par tednih doleti enaka usoda še večje število. Iz zdravniškega departmana bo ta teden odpuščenih deset odstotkov strešnikov in strešnic, se glasi poročilo iz zanesljivih virov.

Ogromna tovarna v River Rouge sedaj dela pet dni na teden; pred par tedni je obratovala šest dni. V nekaterih departmentih je bil obrat znižan iz treh na dva šifra ali pa na enega. Kljub temu se zvišuje dnevna produkcija avtov. Na gotovem delu je manjša število delavcev svilačo produkcijo iz 17.000 na 18.000 kosov na dan. In dnevna produkcija avtov je narasla iz sedem na devet tisoč, kljub zmanjšanju delavcev za okrog 25 odstotkov.

Da imajo nove priganjske metode sle posledice na zdravstveno stanje delavcev, je razumljivo. Od 30 bolnikov v oddelku za palhopatične bolezni je 25 Fordovih delavcev. Radi velikega hitenja pri delu dan s dnem in belimerno monotoničnostjo dela se delavci prej ali slej polasti nervoznosti in temu večkrat sledi "breakdown", kar priga palhopatični oddelek.

Obrat v ostalih avtnih tovarnah se še tudi ni izboljšal. Razen obrata v par departmentih Hudson tovarna še vedno počiva. Dodge tovarna je tudi še zaprta. Ternstedt kompanija je ukinila nočno delo za ženske in v ostalem je obrat jako omejen.

Pred Chryslerjevo tovarno je velika armada delavcev, ki iščejo delo. Ker zahtevajo za novi model niso velike. Briggs in Packard tovarne tudi počasi obratujejo in le manjša število delavcev dobi delo. Tisti, ki imajo delo, pa opravijo delo za dve osebi! Kljub ti slabi situaciji prihajajo trume brezposelnih v Detroit iz vseh strani. Največ jih pride s juga in iz Kanade.

Sovjeti proti evropski uniji

Moskva, 16. sept. — Moskovski listi napadajo Briandov korak za formiranje federacije evropskih dežel. Pišejo, da Rusija ne pojde zraven in da vse skupaj ni nič drugega kot "nova zarota zoper sovjete."

Amanullah se je pokatoličnil

London, 16. sept. — Bivši afganski kralj Amanullah in njegova žena, ki se zdaj nahajata v Italiji, sta po nekem katoliškem poročilu sprejela katoliško vero. Neki jezuitki duhoven ga je dobil v svoje roke in ga "spreobrnil."

Čarjev je pred par leti upeljala sistem; plačuje \$40 mesečne podpore in v ta namen prispeva vsak član 37c mesečnega aseemanta. Črkostavci prispevajo v to svrhu en procent od svoje plače, iz katerega fonda plačuje unija \$8 tedenske podpore. Unijaki sistemi starostne zavarovalnine so dokaj različni. Vendar se pa niso izkazali za najboljši način podpiranja starih članov, kar pokaže poročilo tajnika unije plekarjev. Ker je v Ameriki komaj 12 odstotkov organiziranih delavcev in ker tudi večina unij nima upeljanega starostnega zavarovanja, je opozicija nasprotnikov državnega zavarovanja v vrstah organizirane delavstva izredno čudna.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Memorandum: za Evropsko državo (izven Chicago) in Kanado \$0.50 na leto, \$0.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cileto \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za inostranstvo \$0.50.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$0.50 per year, Chicago and Cileto \$1.50 per year, foreign countries \$0.50 per year.

Člani so dolžni plačevati članarino in prispevati.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

1857-59 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Delovni v četrtek, na primer (Avg. 21-1929), poleg vsakega člana na sedem dni, da vam je v tem času dostopna naša revija. Posredno jo prejemate, da se vam list ne uvozi.

Predpotopna taktika

Strajk cestnoželjeznih nameštencev v New Orleansu je tragična ilustracija starokopitne tradeunifjske taktike.

Stavka traja že par mesecev in v glavnem gre za priznanje unije, da imajo nameštenci tudi manjše mezdne in druge zahteve. V teku stavke so bili običajni krvavi izgrezi, eden delavec je bil ubit, mnogo ranjenih, še več aretiranih in obojenih v zapor, družba vihti bič v formi sodne prepovedi, sploh vse, kar si morete misliti, da spada po navadi k ameriškim stavkam, spremlja tudi ta boj. Približno par tisoč delavcev je prizadetih, z družinami vred morda pettisoč oseb.

Nameštenci so v uniji, ki je včlanjena v mednarodni organizaciji. "Mednarodna" znači, da so tudi delavci v Kanadi zraven. Predsednik te organizacije je W. D. Mahon, ki se masti s to častjo že dolgo vrsto let. Mahon je profesionalni unionist; to se pravi, da je vodstvo unije njegov poklic ali business. Kakih naprednih načel nima. V politiki je demokrat ali republikanec kakor mu nese. Tak je kot John L. Lewis, William Green, Matthew Woll in drugi unionisti po poklicu, ki smatrajo, da so zato utvarjeni samo zato, da vodijo kako delavsko unijo, če jim dobro plača.

Neworleanski stavkarji so bili v boj z jasnimi zahtevami, ki so se same na sebi skromne. Če izvzamemo princip priznanja unije, je vse drugo, kar zahtevajo, reducirano na njihove lokalne potrebe. Bila so pogajanja in pogajanja, posredovanja in posredovanja; vse mogoče vplivne sile so posegle v konflikt, a malo jih je bilo, ki bi se resnično zanimalo za to, da stavkarji dobe, kar zahtevajo.

Cestnoželjeznika družba v New Orleansu je pod kontrolo Morganovih interesov. Na te interese se je obrnil William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, in poravnal konflikt v imenu stavkarjev, W. D. Mahon, predsednik mednarodne organizacije cestnoželjeznih nameštencev, je pa pritisnil svoj pečat. Nato je Mahon odredil, da se nameštenci vrnejo na delo.

Stavkarji so naravno rebelirali in z ogromno večino zavrgli poravnavo, ki je bila izvršena v njihovi odsotnosti, v New Yorku, in brez njihovega privoljenja. V dogovoru poravnave ni nobene garancije, da družba vzame nazaj v službo vse aktivne stavkarje.

Lep je tak unionizem! Pokleni voditelji organizacij, ki ne poznajo in najbrž niti nočejo poznati krajevnih razmer v tem ali onem mestu, delajo valne sklepe kar na svojo pest — sklepe, od katerih zavisi eksistenca tisočih oseb — samo zato, da se potem lahko ponašajo, da so "setlali" konflikt. Posledica te taktike je, da je zdaj v New Orleansu boj med nameštenci in družbo in med lokalno unijo in splošno organizacijo. Predsednik Mahon srdito izjavlja, da so stavkarji naredili "napako" in jih podi nazaj na delo.

Tako se dela za solidarnost delavcev in ojačanje delavskih organizacij! Na vsak način je potrebno, da imajo delavci, ki stavkajo tudi zadnje besede o svojih pogojih in končanju boja. Ako so delavci toliko zavedni, da gredo sami v boj, morajo imeti tudi toliko pravice, da sami sklepajo mir z delodajalci in glavno vodstvo organizacije mora upoštevati njihove zaključke.

V starokopitnih ameriških unijah je potrebna temeljita operacija. Voditelji kot so Green, Mahon in drugi njihove vrste, morajo iti v pokoj. Z njimi mora oditi tudi starokopitni sistem unij.

Poljaki imajo republiko. Tudi o demokraciji nekaj blebečejo. Lepa je poljska demokracija — kakor balkanska in španska. Vest se glasi, da so štirje Poljaki "srečno ukradli" pepel poljskega kralja Stanisława, ki je ležal v neki cerkvi v Leningradu, kjer je umrl leta 1766. Pepel so prinesli v Varšavo in tam bodo zdaj velike slavnosti. Tako je moderna Poljska! Štirje državljani republike riskirajo svojo prostost, da ukradejo v Rusiji pepel kralja, ki je že blizu dvajset let mrtvi! Poljaki nimajo demokracije niti svobode, ker je ne zaslužijo. Razume se, da je na Poljskem precej pametnih ljudi, ki pa so v manjšini.

Glasovi iz naselbin

Izveštaj zapisnika AJZ.

Eveleth, Minn. — Glavni predsednik Geo. Brince odpravi konvencijo točno ob 2:30 popoldne s kratkim nagovorom. Sledi mu Victor Ealing, župan mesta Eveletha, ki v živih besedah podzdravi delegacijo ter ji izroči ključ mesta Eveletha.

Ključ se imena glavnih uradnikov in odbornikov Zveze. Navzoči so bili vsi izveščali br. Johana Zallara iz Biwabika, kateri se ni mogel udeležiti konvencije radi bolezni v družini.

Za konvenčnega predsednika je bil izvoljen dobro znani rojak Frank Mahnich iz Aurora, Minn. Predlagano in sprejeto, da se imen delegatov in delegatkin se ključ, kajti s tem bi potratili preveč časa.

Predlog stavljen in sprejet, da se zapisnikov redne in izrednih sej glavnega odbora ne čita, ker je vsak posameznik klub prejel iztis vseh zapisnikov.

Sledijo poročila glavnih uradnikov, katera so vzeta na znanje. Glavni tajnik John Movern v svojem poročilu priporoča zborniki, da naj bi konvencija zavzela kako akcijo, da bi prihodnje leto 1930 Jugoslovanci v Minnesoti praznovali stoletnico Friderik Baragovega prihoda v Združene države. Po svojem poročilu predloži v tem smislu sledečo resolucijo:

Ker bo leto 1930 stoletnica, odkar je stopil na ameriška tla slovenski misijonar Friderik Baraga: in

ker je bil on Jugoslovonom takorekoč "katipot" v Združene države in smo mi Jugoslovanci pozneje sledili; in

ker bi bilo velepomembno za nas Jugoslovane v Minnesoti, ako bi v letu 1930 proslavljali stoletnico njegovega prihoda v Združene države ter obenem na ta način izkazali čast enemu izmed prvih sinov slovenske oziroma jugoslovanske matere, ki je pred sto leti došel v Združene države in veliko storil na polju civilizacije,

zatorej delegacija, zbrana na peti letni konvenciji Ameriške Jugoslovanske Zveze v Minnesoti vršča se v Evelethu v City auditoriju v nedeljo, 25. avgusta 1929, uvidi in smatra umestno za naš jugoslovanski narod v Minnesoti, ako Jugoslovanci v Minnesoti v letu 1930 proslavimo stoletnico Baragovega prihoda v Ameriko.

Nadalje konvencija AJZ pooblašča glavni odbor zveze, da potom glavnega tajnika takoj stopi v korespondenco z vsemi jugoslovanskimi podpornimi, izobraževalnimi in kulturnimi društvi v Minnesoti ter jih prosi, da naj bi skupno sodelovala z AJZ v Minnesoti pri proslavi omenjene stoletnice;

nadalje je zaključeno, da se po en ista te resolucije pošlje v priobčitev vsem jugoslovanskim listom v Združenih državah, kakor tudi vsem jugoslovanskim podpornim društvom v državi Minnesota.

Resolucija sprejeta soglasno na peti redni letni konvenciji AJZ v Evelethu, Minn., 25. avgusta 1929.—Geo. Brince, preds. John Movern, tajnik.

Predlog sprejet, da naj se proslava stoletnice Friderik Barag vrši četrto nedeljo v mesecu juniju 1930.

Predlog sprejet, da naj bi bil v pripravljajnem odboru za proslavo stoletnice po en rojak iz vsake jugoslovanske naselbine v Minnesoti, ki naj bi bil izvoljen od podpornih društev, katera bodo sklenila sodelovati pri proslavi omenjene stoletnice.

Sledi nominacija in volitev glavnih uradnikov Zveze za bodoče fiskalno leto. Izvoljeni so bili sledeči:

Geo. Brince, predsednik, Eveleth, Minn.; Anton Lopp, prvi podpredsednik, Gilbert, Minn.; Peter Krhin, drugi podpredsednik, Chisholm, Minn.; Vincenc Mikulich, tretji podpredsednik, Aurora, Minn.; John Movern, glavni tajnik, Duluth, Minn.; Louis Govže, zapisnikar, Eveleth, Minn.; Martin Sever, blagajnik, Chisholm, Minn. Predsednik nadzornega odbora: Leo Kukar, Gilbert, Minn.; ostali štirje nadzorniki: John Zallar, Biwabik, Anton Erchul, Gilbert, Rade Poznanovich, Eve-

leth, in Math Kayfes, Buhl, Minnesota.

Sledi nominacija mesta za prihodnjo konvencijo v l. 1930. Nominirana so bila sledeča mesta: Aurora, Gilbert, Biwabik in Buhl. Izvoljeno je bilo mesto Buhl. Šesti jugoslovanski sestanek v Minnesoti se bo vršil v mestu Buhlu četrto nedeljo v mesecu avgustu 1930 kot to določajo pravila zveze.

S tem je bil zaključen dnevi red in konvenciji predsednik Fr. Mahnich je zaključil konvencijo ob 5. popoldne in se zahvalil delegacij za pozornost in red želeč, da bi se zdravi skupaj zbrali na šesti letni konvenciji v Buhlu, Minn., leta 1930.

Louis Govže, zapisnikar.

Plesna veselica.

Girard, O. — Kot povsod so tudi pri nas delavske razmere slabe. Krivda temu je delavstvo samo. Ima vsaših priložnosti izboljšati svoj bedni položaj, ampak takrat caplja za tistimi, kateri ga izkoriščajo, da pomaga potem samega sebe izkoriščati. Kadar delavec samega sebe porazi, šele takrat opazi tisto obljubljen dobroto. Temu sledi strašansko "kikanje," ampak je prepozno. Pozneje pozabi na kikanje in na vse in zopet skoči razredu, kateri ga izkorišča, na pomoč, da skupno samega sebe zopet porazi.

Mislím, da je temu vzrok, ker delavci v splošnem ne čitajo delavskih časopisov. Edino iz delavskih časopisov dobimo pravo sliko, kako grdo je delavec izkoriščen, kjer ni organiziran politično in strokovno. Edino potom delavskih časopisov se delavec izobrazi da začne misliti in delati v korist delavskega razreda in samega sebe. Delavec mora biti organiziran politično in strokovno, šele potem bo delavec lahko šel v boj proti svojemu največjemu sovražniku.

Sezona piknikov v prosti naravi je minila; kakor so se društva in druge ustanove vrstili s pikniki, tako se bodo sedaj vrstili s plesnimi veselimi ali, vinskimi trgtvami. Tukajanje Samostojno društvo je že na zadnji seji sklenilo prirediti plesno veselico na Zahvalni dan, 25. novembra. (Thanksgiving day). Sklenjeno je bilo, da bo igral Golden Eagle orkester.

Prosimo vsa okoliška društva, da na ta dan ne prireajo veselice, da nam tako pripomorejo do boljše uspeha. Ob priliki vam bomo šli tudi mi na roko. Dolžnost članstva je, da se veselice polnoštevilno udeležijo, čeprav živijo precej članov izven Girarda, kajti vsi vemo, da je naše društvo radodarno in je že marsikateremu pomagalo z darovi. Bolniške podpore izplača več kot skoro vsa druga društva, katerih je osem po številu.

Pazite na oglas v poznejših številkih Prosvete.

John Leskovec, predsednik.

Šiba poje.

Barton, O. — Posebnih novic ne morem poročati, ker so delovne razmere v tem kraju pod vsako kritiko. Čeprav vsak dan delamo, si ubogi trpin ne moremo privoščiti niti dobre hrane. Kmalu bo prišlo tako daleč, da bomo imeli meso na mizi le vsake kvartre kot je bilo pred tridesetimi leti v stari Avstriji. K temu berakemu stanju je veliko pripomogel Lewis in njegova mašina, nekoliko krivde pa odpade tudi na nas, ker dopuščamo, da nam zastopniki premogarskih baronov kujejo zakone v Washingtonu. Kmalu bo prišlo, da bodo kompanjiji bieli opetali po naših hrbtih, predno bomo jutraj vstopili v rovin in se bo to ponavljalo pri delu. Tako je situacija, vendar pa še ne smemo zgubiti poguma, ker pregovor pravi "avaka sila do vremena."

Dne 3. sept. je družini Skof smrt pobrala dve leti in pol staro hčerko. Bolehala je štiri tedne. Bila je članica mladinskega oddelka našega društva, čigar člani so se udeležili njegove pogreba korporativno. V imenu društva se zahvalim vsem, ki so jo spremlili na zadnji poti in ji darovali krasne vence in cvetlice v zadnji posredav. — Družini Skof izrekam na tem mestu naše sožalje. — Louis Bregant zapisnikar društva.

Poročilo zastopnika.

Pittsburgh, Pa. — V zadnjem dopisu sem omenil, da sem se udeležil veselice na Cuddyju. Na tej zabavi je bila udeležba bolj pičla, kljub temu smo se dobro zabavali in prepevali naše pešni tako dolgo, da smo nazadnje ostali samo pevovodje. No, radi te zabave sem moral dvanajst dni delati pokoro. Neka prijateljica moje žene me je namreč naprosila, da bi jo rada obiskal. Odšla sva brez zajtrka na Farrel. To je bilo kletparstvo, ko sta prišli akupaj. Pozabili sta celo na kosilo, šele pozno se je moja žena spomnila in mi skuhala okusne žgance. Ko sени se dobro založil s hrano, sem odpotoval v Pittsburgh. Najprej sem se ustavil pri gospej Sikovšek, ki mi je postregla z dobrim kosilom in hladno pijačo. Obiskal sem nekaj naročnikov, ki so ponovili naročilo na list.

Iz Pittsburgha sem odšel na Bridgeville in se ustavil v Slov. domu, katerega oskrbujejo moja prijatelja Peter in Angela Selešnik. Našel sem oba zaposlena z delom v kleti. Delo žene sem jaz prevzel za toliko časa, da nam je skuhala kosilo. Pozneje sem obiskal družino Likar in več drugih rojakov, zvečer sem se pa ustavil pri Jerebovi družini, kjer je moje prenočišče, kadar se mudim v tej naselbini. Hvala lepa vsem skupaj za postrežbo!

Drugi dan sem obiskal naselbino Herminie, kjer sem zvedel žalostno novico, da je 3. sept. ponesrečil pri delu v rovu moj prijatelj Frank Smolich. Zlomilo mu je nogo in prepeljati so ga morali v bolnišnico v Greensburg. Druga tužna novica je bila, da je zbolel br. Anton Zornik, večkratni delegat na naših konvencijah in trgovec v Herminieju. To je veliki udarec za družino, ki pa ni prvi. Pred par meseci je bil njegov sin operiran in razume se, da ima družina velike stroške z zdravniki. Obema želim skorajšnjega okrevanja.

Anton Zidanšek, zastopnik.

Konferenca JSZ.

Sheboygan, Wis. — Prihodnjo zborovanje konference JSZ za četrtot konference okoliže se vrši 29. sept. v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu, Ill. Začetek točno ob 9. dopoldne. Društva kakor tudi sos. klubi so bili povabljeni pisмено; če bi pa slučajno kdo teh povabila ne prejel, prosimo, naj smatrajo obvestilo v Prosveti kakor tudi v Proletarcu za poziv, da izvolijo zastopnike za omenjeno konferenco.

Želimo, da so na konferenci zastopana vsa društva in klubi tega okoliže; čim večja udeležba bo, tem stvarnejše bo zborovanje, ki je neobhodno potrebno v tem kritičnem delavskem položaju.

Dnevni red bo zelo zanimiv, raditega pripravljamo, da društva in klubi dajo svojim zastopnikom sugestije in navodila.

John Suppanchick, tajnik konference.

Smrtna kosa.

Cleveland-Collinwood, Ohio. — Sporočiti moram žalostno vest, da je preminul brat Louis Buchar, rojen v vasi Dobrava pri Sv. Križu ob Krki na Dolenjskem. V Ameriki je bival 17 let. Bil je veteran svetovne vojne, član društva "V boj" št. 53 SN-PJ, Euclid Beach Camp WOW in je spadal k organizaciji Brotherhood of Boiler Makers, lokal 416, New York Central R. R. Te organizacije so mu dne 14. sept. priredile lep pogreb pod vodstvom August Svetkovega pogrebniškega zavoda. Pokop je bil na katoliškem pokopališču St. Paul po katoliških obredih.

Tukaj zapuša žalujočo soprogo Virginijo, štiriletnega sinčka Williama in hčerko Ruth, staro 6 let, ter brata Franka tukaj in Jožeta v stari domovini, kakor tudi mater in očeta. Pokojni je umrl v najlepši dobi, star 33 let, in je bil dober član društva "V boj" in zvesti sin SNPJ.

Blag mu bodi spomin in naj v miru počiva.

Predsednik društva št. 53.

S. Publicus (Dunaj):

Notranja politična napetost v Avstriji

Avstrija zlasti pa njen notranji politični problem postajata z vsakim spopadom med fašističnim krščansko socialnim Heimwehrom ter socialno demokratičnim republikanskim Schutzbundom zamotana uganaka, v katero so morali vstopiti inostranski interesi s prizadevanjem rešiti to vprašanje, ki že par let ogroža izpremembo notranje ureditve avstrijske republike, ki pomenja v Evropi, posebno pa v osrednji Evropi bleščečo točko še vladajoče in resnične demokracije ter parlamentarizma. Zadnji krvavi poboj obeh nasprotnih taborov v industrijskem kraju St. Lorenzen pa je dal vsem onim, ki se za usodo avstrijskega ljudstva zanimajo in morejo posredno odnoso neposredno vplivati na notranjo politiko Avstrije, pobudo, da se direktno dotaknejo vprašanja grozeče notranje preureditve v smislu fašističnih idej in diktature meščanskega razreda proti delovnemu ljudstvu Avstrije ter da pokažejo le prezakrknjenim pokreniteljem nenlogičnost ter neresnost morebitnega prevrata.

Ni še minulo dve leti, ko je zmeren, zaveden in smotno organiziran proletarijat leta 1927 v pobuni in upori proti vladajoči pristranski meščanski justici sežgal justično palačo na Dunaju. Danes je proletarijat skoraj prisiljen, da napravi isto, kar je storil pred leti, kajti tedaj je dal v svoji akciji dokaz, da hoče v svoji demokratični in parlamentarni republiki živeti tako kot se to spodobi in da je pripravljen na vse, na vaa sredstva, da brani svoja prava, ako sta demokracija in parlamentarizem v nevarnosti. Fašizem od takrat ni odnehal. Izrazil je brezposelnost v industriji ter miroljubnost avstrijskega proletariata ter še nadalje rovali proti delavskemu razredu. Ker je stalo delavstvo budno na straži, so bili izvajanci mnogokrat tepeni. Toda tudi to ni pomagalo. St. Lorenzski dogodki v avgustu so dokazali, da je fašizem fer gospodje ministri, ki gibanje fašizma financirajo ter diktirajo, pripravljeni vpeljati diktaturo meščanstva za vsako ceno.

Inozemstvo se pred tem za dogodke v Avstriji ni dosti zanimalo, prvič zato ne, ker naraščajoči revolucionarni pokret ni izgledal nevaren, drugič zato ne, ker je vsakdo verjel v to, da bi bil udar skoraj nemogoč, ako bi bil samolasten in samostojen.

To so prav dobro razumeli Heimwehrovci. Iakali so zveze vsepovsod in le po velikem trudu se jim je posrečilo dobiti nekaj ljudi s starimi plemenitaškimi tradicijami ter pripravili italijanski fašizem do sodelovanja, kadar bi imelo "počiti" Vlogo, ki so jo fašisti poskušali izpeljati, še niso rešili in hvala bogu, na politični pozornici Evrope so danes le precej drugačne razmere, kakor pa so si jih želeli Heimwehrovci. Izdajalska vloga Heimwehra je danes razkrinkana po zaslugi avstrijskega socialno demokratičnega tiska, objavljeni so tajni dokumenti in pogodbje med avstrijskim fašizmom na eni strani ter italijanskim na drugi.

Samo eno je ostalo Heimwehru: orožje, strojne puške in mitraljeze ter pomoč od vlade g. Streruwitza, vrednega naslednika katoliškega prelata in bivšega avstrijskega kancelerja dr. Ignaca Seipla. In v avgustu je govoril St. Lorenzen ter njegove krvave žrtve.

Inozemstvo pa se je ob zadnjih krvavih dogodkih le bolj zainteresiralo za notranje političen razvoj v Avstriji. Celokupen inozemski tisk komentira krvave dogodke in iz njega se jasno vidi tendence v namigavanjih teh ali onih odličnih politično-gospodarskih skupin.

Najzanimivejše pa je to, da je v notranji politični problem Avstrije posegla tudi Anglija. Delavska vlada Labour party, ki postaja v svetovni politiki vedno bolj upoštevana in odločajoč element, je dala Avstriji, to je sedanjim krščansko socialnim vla-

Dr. F. G. Donnan-Ignotus:

Tajna življenja

Novi pogledi v moderno življenje.

Lahko razložimo, kako regularno in dopolnilno delovanje živčnega sistema organizira in spaja v ubrano celoto najraznovrstnejše delovanje zapletenega organizma mnogostanične živali. Dognali smo, kako krožijo v notranjosti telesa hormoni; izloček nepravilnih žlez ter urejajo razne njegove funkcije, vplivajo na rast itd.

Vzlic tem velikim razkritjem pa še vedno vidimo eno največjih skrivnosti življenja baš v harmonični in dinamični izmenjavi odnosov med različnimi organi in tkanjem živega organizma.

Kaj je onkrak membrane živeče celice? Tu vstopamo v notranjo citadelo živčenskega misterija. Če bomo mogli kdaj to analizirati, to razumeti, tedaj bo rešen prvi velik — nemara edin resničen — problem splošne fiziologije. Proučevanje bistva in delovanja žive celice in enostaničnih bitij je največja naloga današnje biologije.

Ziva celica vsebuje sistem, ki ga poznamo kot protoplazmo; toda kaj je prav za prav protoplazma, tega nam ne more nihče razložiti čisto natanko. Ena izmed poglavitnih osnovnih sestavin tega sistema je razred kemičnih substanc, ki so znane kot proteini. Vsaka vrsta celic in vsaka vrsta organizma ima svojevrstne proteine. Vazne sestavine protoplazme so vode in kloridi, bikarbonati in fosfati natrija, kalija in kalcija. Imamo pa tudi še druge substance, med njimi zlasti tajnstvene encime. Sistem protoplazme se nahaja v tako zvanem koloidnem stanju. Oksidacija, asimilacija in izločevanje odpadkov se vrše nenehoma. Ziva stanica stalno imenuje s svojo okolico energijo in snovi. Navidezno stacionarno ravnanje je v resnici kinetično ali dinamično ravnanje.

Toda tudi tu tiči velika skrivnost. Vzemite avtomobilu bencin ali kisik, pa se stroj ustavi. Da, toda stroj ne umrje, ne začne takoj propadati. Vzemite živi celici kisik ali hrano, — ona takoj umrje in se jame razkrajati. Avtomobilni encimi začnejo mrtvo protoplazmo pretvarjati v sestavine. Zakaj? V čem obstoji smrt stanice? Atomi, molekule in ioni so še vendar v nji! Meyerhof je dokazal, da v mrtvih proteinih ni manj energijske vsebine nego v živih. Ali je neopaženo izginila kakšna posebna oživljajoča sila, ki jo nekateri imenujemo "entelehijska" ali "vitalni impulz"?

Baš tu, na pragu življenja in smrti, stoji angleški fiziolog A. V. Hill s svojim presenetljivo važnim razkritjem. Po njegovih izsledkih organizem, t. j. molekularna struktura nenehoma teži k razkroju, v blokemih kaos, v desorganizaciji. Treba je neprestane oksidacije, da se ohrani organizirana molekularna struktura živega organizma. Življenski stroj torej ni nimalo podoben našim tehničnim strojem. Oksidacijo določajo dinamična ravnanja; živa stanica je torej kakor baterija, ki se stalno prazni in je treba stalne oksidacije, da jo ohranimo zmogljivo njenih funkcij.

V sedanjem trenutku je morda še pregodaj reči, kako daleč se bodo potrdili navedeni izsledki. Mislím pa, da so zelo važni in da zapenjanje prvič v vsej zgodovini znanosti spoznavati razliko med življenjem in smrtjo, s tem pa tudi pomen življenja samega. Življenje je dinamičen molekularni organizem, ki ga kisik in oksidacija vzdržujeta v funkciji. Smrt je naradni polom te strukture, ki se ne da več popraviti; ona je v nas vedno prisotna kakor življenje. Dokler nam uspeva vzdrževati t oksidacijo pravilno stanje molekularne strukture, toliko časa uživamo dobrobit življenja. Torej tudi življenje enako kot tako zvana mrtva snov koncem koncev vendarle zavisi od svoje molekularne sestave. Potrjeno je spoznanje o enotnosti vesoljne snovi. (Koniec.)

TRINAJST SREČNIH ZAKONOV.

Pariški profesor Jabot je zadnji dve leti proučeval pariško zakonsko življenje in je prišel pri podrobnem študiju 40.000 primerov do naslednjega poraznega zaključka:

Tretjina zakoncev živi v odkritem medsebojnem sovražstvu in mržnji. Druga tretjina si sramuje priznati, da nima zanj zakonsko življenje nobenega pomena in molči. Tretja tretjina se prenaša za silo in dela na zunaj sladke obraze, v arcu pa le dvomi o svoji ljubezni in vdanosti.

Od navedenega ogromnega števila zakoncev se je 4000 zvez razdrlo prej nego po dveh letih skupnem življenju. Izneverilo se je 2400 mož in 1200 žen. 3600 zakoncev smatra prof. Jabot za "znosne", samo 127 za "zadovoljive" in celih 13 za "arečne". Končni zaključek pariškega profesorja je torej ta, da se začne sreča pri neurečnem številu 13.

Neumannova v zdravniški preiskavi. Skofjaski ordinarijat v Regensburgu je za dobo več mesecev zabil obiskati Terezijo Neumannovo, ki poti vsak petek krvavi pot. Zda naknadno javljajo, da je ta prepoved zvezi z važnimi sklepi. Terezija Neumannova se je namreč koncem koncev odločila, da se podvrže zdravniškemu pregledu, ki naj skula pojasniti vzrok njene nenormalnega stanja. Opazovanje bolnice bo trajalo več mesecev. Ves ta čas bo hiša Neumannova za obiske zaprta in strogo zastražena. Po zaključku preiskave, bo izdano poročilo za javnost. Zal niso nikjer navedena imena zdravniških kapacitet, ki bodo preiskovale Neumannovo in povedale svoje dojme o njenem stanju.

Vesti iz Jugoslavije

KONGRES GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE OB DESETLETNICI OBSTOJA.

(Iztraj.)

Ljubljana, 8. sept. 1929.

Glavna zadruga zveza v Beogradu, ki združuje skoro vse pokrajinske zveze zadrug, je sklicala na 1. avgust, 1. in 2. septembra t. l. v Ljubljani svoj deseti občni zbor. Priznala je svoj jubilej desetletnega obstanka. Ljubljanske zadruga zveze so porabile to priliko in so priredile v paviljonu K ljubljanskega velesejma prvo zadruga razstavo, da pokažejo izvan Slovenije, svoje zadruga uspehe.

V soboto 31. avgusta je prof. Remec v imenu razstavnega zadruga odbora otvoril to lepo zadruga razstavo, ki nazorno prikazuje uspehe zadruga dela. Prav zanimljiv je oddelak zveze gospodarskih zadrug, kjer so delavci zadrugarji pokazali svoje konzumne, produktivne in stavne zadruga. Med grafiki in štampiljki, ki so predmet občudovanja, visi slika glavnega delavca v delavskem zadruga inštutu Jugoslavije, predsednika Zadruga banke Antona Kristana — v paviljonu Zadruga zveze pa dr. J. E. Kreka.

V nedeljo 1. sept. se je vršil zadruga kongres v palači Delavske zbornice. Zborovanje je bilo kar najbolje oblikovano. Udeležili so se ga delegacije vseh v Glavni zadruga zvezi v članjenih zadruga. Obično je bila zastopana Vojvodina, koje zveze so poslane nad 100 delegatov. Zastopana sta bila dva ministrstva, ljubljanski veliki šupan in 4 oblasti.

Kongres je otvoril z jednatim nagovorom predsednik Anton Kristan, ter mu je vsa čas spretno predsedoval. Pozdravne govore so imeli oficijelni zastopniki, ki so povdarjali važnost zadrugarstva za Jugoslavijo. Pismoeno so kongres pozdravile mnoge zveze zadrug iz inozemstva (Švica, Belgija, Nemčija, Češka i. t. d.) ter seve mednarodna zadruga zveza iz Londona. Tudi direktor biroja dela v Ženevi, Albert Thomas je v lepah besedah pozdravil kongres.

Referati so bili sledeči: inž. Varga iz Beograda "O delu zadrug deset let", dr. Jofa Basaj iz Ljubljane "O zadruga zakonodaji", inž. V. Gjorgjevič iz Beograda o zadruga inštutu kot novem gospodarskem sistemu, revizor Jagatič iz Zagreba o zadruga načelih, inšpektor Stibler (iz Beograda) o zadruga inštitutu, predsednik Marin Glavina iz Novoga Sada o agrarnem zadruga inštutu.

Predsednik Anton Kristan je v kratkem poročal o ustanovitvi Privilegiranih Agrarnih banki in je ob burnem pritrdjevanju vsa kongresa zahteval: da naj ta banka deluje le v zadruga inštitutu in naj se ogiblje nameravanega stika s posamezniki.

Resolucije, ki dajejo emernice delu v zadruga, so bile soglasno sprejete.

Po predavanjih so zborovalci korporativno posetili zadruga razstavo.

V ponedeljek 2. sept. je 90 delegatov iz Hrvatske, Srbije, Vojvodine, Bosne in Dalmacije v 4 velikih avtobusih in 6 limuzinah posetilo gorenske zadruga od St. Vida preko Škofje Loke, Kranja, Trčica do Bleda in Kropa. Dne 3. sept. pa se je vršil ogled zadrug v Ljubljani in okolici. Vsi delegatje se zelo pohvalno izražajo o velikem in pomembnem razvoju zadrug na Slovenskem. Zlasti jim imponirajo — kar se vidi — mlekarne zadruga, sirarne, pekarne in žetljarne (Kropa).

Jubilejni zadruga kongres je bil za Jugoslavijo dogodek. Vsi časopisi so ga pozdravili z navdušenimi članki in so o zborovanjih na dolgo in široko poročali. Zadruga razstava pa je predmet občudovanja in študiranja. Imela bo gotovo silen vpliv na nezadrugarje, ki se bodo začeli odsej bolj zanimati za zadruga, pa tudi zadrugarji so poživljeni od vsega, kar so videli in slišali. Zlasti delavske zadruga bodo pridobile, ker so se prvič pokazale v velikem svetu

in dokazale svojo moč, ki je imponirajoča. Da je vodil vsajugoslovanski jubilejni zadruga kongres baš predsednik Zveze gospodarskih zadrug, delavskih zadrug, je delavske zadruga navdajalo z opravičenim ponosom. Zadruga inštutu je želeli res vsega uspeha!

NOV SE NEPOJASNJEN ZLOČIN BLIZU LJUBLJANE.

Ljubljana, 31. avgusta 1929.

Po vaseh ob Gradaščici je to dni ljudi razburila vest, da se je na Sučji zgodil brkono zločin. Gre za nenadno izginotje 47-letnega prevzitarja Janeza Vrhovca, ki je živel na Sučji pri svojem bratu Lojzetu. Lojze je triden grunlar.

Janez Vrhovec je starejši od Lojzeta in je bil najstarejši sin pri hiši. A ko je pred kakimi 8 leti umrla mati, ni zapustila posestva najstarejšemu Janezu, pač pa mlajšemu sinu Lojzetu, ki je postal tako gospodar. Pač pa je mati izgovorila za Janeza dosmrtni preužitek, kakor ga je imela do smrti sama.

Janez je ostal po materini smrti na posestvu doma, godilo se mu je dobro, saj je bil preužitek izdaten, tako da je Lojzeta precej obremenjeval. Posebno pa se zategadelj, ker se Janez ni lotil nikdar nikakega dela. Bržčas je maščevanja in jeze, ker ni on podedoval posestva. V preteklih letih je pogosto prišlo radi tega do prepira med bratoma in v hiši nikakor ni bilo razumevanja. A Janez se ni maral nikamor umakniti, marveč je lepo bival na Lojzetovem domu in dobro živel in nič delal. Pozimi je čepel v hlevu, poleti pa je poleževal ob Gradaščici in se kopal, kot bi bil na letovisku. Od časa do časa je šel k svoji sestri v vas Dražovnik pri Smartnem, kjer je poročena njegova sestra, pa se je ponekaj dneh vedno vrnil na dom Lojzeta. Vsa vas ga je dobro poznala kakor tudi njegove navede, zato je razumljivo da so ga po Velikem, Smartnu, ko je izginil, takoj pogrešali.

Začeli so spraševati Bojtove, kakor se pravi po domače pri Vrhovcih, kam da je šel Janez. "Ne vemo, so odgovarjali, in tako so pretekali dnevi, ne da bi se bil Janez pojavil ali javil od kod.

Orožniška postaja v Brezovici je svyedela za izginotje Janeza Vrhovca ter za govorice, da se je nad Janezom vsekakor moral pripetiti zločin. In ker so v Lojzeta silili ljudje s spraševanjem po Janezu, se je ta čutil prisiljenega, da gre prijaviti zadruga inštitutu. Šel je na orožniško postajo in prijavil.

Ta teden v torek pa je nasenkrat prišla orožniška patrulja k Vrhovcih. Gospodar Lojze je pripovedoval, da nima pojma, kam bi bil izginil njegov brat Janez. Prav tako njegova žena. Hlapec, 21 leti France Lešnjak pa je dejal, da je bil skupaj z Janezom na zadnji večer, da je šel tudi z njim spat v hlev, a ko se je zjutraj prebudil ni bilo Janeza nikjer.

Orožniki so se zadovoljili a tem pojasnilom in so odšli. Vendar pa so prej na vasi naročili, naj takoj javijo, če bi se pripetilo kaj posebnega. Tudi naj preiščejo okolico, morda se kje skriva. Ali pa je utonil v Gradaščici v kakem tolmunu.

In še istega dne so jim vaščani sporočili, naj pridejo lakat Janeza na dom v Sučjo. Orožniki so zjutraj odšli tja, kjer sta izvedela presenetljivo novico, da je France Lešnjak, hlapec, izginil. Orožniki so poizvedovali za njim ter zvedeli, da se je napotil peš proti Hrastnici, kamor se je pripeljal s poštnim vozom, ki ga je bil došel. Orožniki so šli na kolesih za njim, ter ga našli v Hrastnici v gostlini. V vreči pa je imel spravljene svoje stvari. Orožnika sta prisledila k njemu, mu obleko v vreči odvzela in pričela pregledovati.

Takoj pri prvem pregledu sta našla na obleki krvave madeže. To je bilo dovolj, da sta ga povabila s seboj, dasi se je ta izgovarjal, da je odšel od gospodarja, ker sta se sprla. Krvavi madeži pa da izvirajo od tod, ker mu je tekla kri iz nosa.

Orožnika sta fantu napovedala aretacijo ter ga peljala po ce-

sti proti Brezovici. Fant je bil ves bled in orožnika sta mu povedala, za kaj gre, da je najbrže bil Janez umorjen in da on pač za to ve.

"Jaz ga nisem pa ga nisem," je trdil aretiranec. Pripomnil pa je že prihodnji trenotek: "Od mene ne boste zvedeli ničesar do sodnjega dne."

Ze to dovolj pričuje, da fant ve o vsej stvari precej. Na postaji so ga zasliševali dalje, na podlagi tega pa so orožniki stopili še na Sučjo ter aretirali tudi posestnika Lojzeta Vrhovca.

Oba aretiranca so orožniki predsojnimi prepeljali v Ljubljano, kjer sta ju predala sodišču radi suma grdega zločina. Pred vstopom v ješnico, je dejal Lojze: "Jaz nisem kriv, primate tam, kjer je za prijati."

"Pa nam povejte, kaj naj zgrabimo," sta dejala orožnika.

"To je vaša skrb. Najti morate sami," se je odrezal Bojt ter stopil v ječo.

Iz vsega izhaja, da vesta aretiranca več, kakor pa se jima ljubji povedati. Toda kaj? Vsa zadeva je zavita v kopreno. Bržčas gre za zločin, da sta hlapec in gospodar ubila Janeza, da bi se Lojze rešil preužitka, ki ga je moral dajati Janezu. Hlapec je bil gotovo od njega podkupljen, da mu je pomagal.

Vsekakor so to le domneve. Janez je izginil, hlapec in gospodar pa imata neke skrivnosti s tem. Kaj in kako, bo mogoče kmalu povedala sodna preiskava.

Ljubljanska okolica je zadnje čase zelo bogata s sličnimi dogodki. Ljudje so trdni klerikalni pristaši.

Domaci prijatelj.

Izšla je deveta številka tega priljubljene mesečnika-magazina, ki se od številke do številke izpopolnjuje. Ta številka prednjači predvsem v svojih ilustracijah, ki so res umetniške, pa bodisi da so fotografije, bodisi da so reprodukcije umetniških del. Zlasti umetnine so v tej številki obilno reproducirane.

Profesor-slikar Saba Šantelj nam predstavlja v članku slikarja Jaro Hübnerja, umetnika po božji volji, kakor pričajo tudi številne reprodukcije njegovih del, tako portretov kakor tudi pokrajin (Egipt). Dalje je v številki članek o mladem tržaškem slikarju Sirku, ki je letos prišel v Ljubljano. F. D. piše o njem, kakor tudi o Angelu Cerkeniku.

Isti piše o novi pesni umetnosti, kar mogoče ni prav popularna tema, a slike plesalke Wigmanove in njenih učenkov bodo pritegnile čitatelje tudi v to stran.

Z novelo "Lampijončki" je zastopani Ivan Vuk, s pesmimi pa je zastopani le Mile Klopčič.

Dalje je v številki priobčenih še polno člankov, zabavnih in poučnih. Posebno mladinski "Obozor" je poln zabavno-poučnega gradiva, ki bo razveselilo našo mladino.

Priporočamo to revijo, ki je videti, da skuša povsem resno rešiti svojo resno nalogo, nuditi bralcem zabave, čtiva in slik.

Naroča se: Uprava Dom. prij., Ljubljana, Miklošičeva 13.

V Trbovljah in Zagorju, torej v rudarskih revirjih razsajajo nalezljive bolezni. Tako je v Trbovljah bilo prijavljenih več slučajeve škrlatinke, od teh največ v Retju. Izolirnica je polna bolnikov ter so morali poklicati še eno umišljeno, da lahko zadostne potrebi. Prav tako je v zagorski izolirnici polno bolnikov z nalezljivimi boleznimi, tako da primanjkuje postelj in morajo spat bolniki po tleh.

Na pet let težke ječe je bila obsojena pred sodiščem v Varaždinu kmetica Jajza Treskova iz Radakova, ker je pred meseci ubila a sekiro svojega pastorka Josipa Treska. Državno pravnišstvo je sicer predlagalo smrtno kazen zaradi umora, toda sodišče je obtoženko obsodilo samo zaradi uboja.

Umrli so v Trbovljah: Brodnik Uršula, gostilničarka, 74 let; Kramer Aleksander, rudar v poklju, 84 let; Medvedek Alojzij, delavec, 22 let; Sekili Anton, sin rudarja, 1 in pol leta; Baumkirchner Leopold, sin delavca, 2 leti; Ranžinger Matilda, žena rudarja, 33 let; Bokali Daniela, hči rudarja, 5 let; Hribič Ana, delavka, 62 let.

Pismo iz Julijske Krajine

Trst, 26. avgusta 1929.

Livio Ragusini-Righi je izdal brošuro "Politica di confine", v kateri citamo med drugim: "Čas je najboljši zdravnik tudi za drugorodec. Z rednimi preostailmi agitatorji je treba postopati brezobzirno, izolirati se morajo od kmečke mase, ki je naklonjena redu in disciplini. Dvignje naj se gospodarski in intelektualni nivo prebivalstva z večjo in racionalnejšo izrabo zemlje ter z donosom onih kulturnih elementov, katerih Avstrija ni pripustila do kraškega ljudstva. Tok notranje emigracije treba pospešiti v smislu, da se omogoči priseljevanje furlanskih in beneških družin na julijski Kras in da se podpira premešanje drugorodcev v notranjost Italije za ročna in poljedelska dela."

V Kortah pri Piramu je 863 prebivalcev, ki so vsi slovenske narodnosti. Fasistični tisk pravi, da prodira italijanska med to ljudstvo z veliko težavo, čeprav stoji šola svojo dolžnost. Preden so otroci za šolo godni, teka jo po domačih cestah in govore a prebivalci, ki poznajo samo svoj slovenski jezik. Didaktični ravatelj Sandrucci leta sedaj okoli, da bi dosegel skrajnjim otvoritev otroškega azila, češ, potem bo penetracija italijanske jezika v Kortah lahko delo...

Vzorčnega sejna na Reki se se udeležili od 1. 1925 do letos: Madžarska, Rusija, Jugoslavija, Romunija, Španija in Turčija. Zvesta je ostala izlozbi na Reki samo Madžarska, ki je letos razstavila vse, kar je le mogla. Italijanski listi poudarjajo, da večje Madžarsko in Reko trgovski interesi, prometni oziri in tradicija.

"Agenzia Italiana" je poročala: "Proučava se načrt, da se ustanovi v prosti luki v Trstu veliko transito skladišče braziljanske kave, iz katerega se bodo preskrbovale dežele vzhodnega Sredozemlja (Egipt in Balikan) ter Poljaka, Češkoslovaška in južna Nemčija. Skušalo se bo doseči regulirane cene za prodajo kave in umerjene transportne tarife iz Trsta v razna konzumna središča.

Municipij na Reki je sklenil, da se znižajo za polovico takse na javne napise z "rekificiranimi" prilikmi. Na napisih ne sme biti nobene besede v kakem "tujem" jeziku. Trgovci, ki se nima izpremenjenega prilika, more prositi za modifikacijo do 30. septembra t. l. Deželni odbor je takoj potrdil sklep municipija.

O javnih napisih v Trstu piše "Piccolo": Italijanski ali inozemski posetnik Trata, ki ogleduje napise nad trgovinami v središčnih ulicah in v predmestnih, se ne more načuditi čezmernemu številu tujih prilikov, slovenskih in nemških, ki žalijo in zmanjšujejo italijanski značaj kraja. Ni več dopustno, da tvorijo v italijanskem kraju, ki vrši funkcijo straže domovine, tuji prilikmi pravilo in ne izjemo...

Roboto za popravno cest po Seviščini pri Motovunu so delali tamonjšni kmetje po štiri dni na običinski ukaz. Kdor bi se protivil, bi moral plačati 25 lir na dan. Pa je bil križ, ker so vsa sela hotele imeti lepe poti. Sprli so se pri delu in župan je moral posredovati. Rezultat je ta, da se potjo slabo popravljene in pričakuje se razpis nove robote.

Istran piše iz Buenos Airesa: "Pri odhodu smo se vsi tolažili da dobimo tu v Ameriki zaslužek, da bomo pomagali svojim obiteljim doma. Toda prevrati smo se v svojih nadah. Tukaj ni tako, kakor smo si mi domisljali. Zaslužek je težak. Noben de lajev nima stalnega posla. Ti ščitijo delavca malo ali skorri nič. Gospodar postopa z njim kakor se mu zdi in plača ga po svoji volji. Tu je vse polno ode ruhov..."

Pred sodnike pride oni urar i Škredina Ljubo Copić, o katerem se je pretekle mesece toliko pisalo, da je iznašel sredstvo proti jetiki. V Trstu pravijo, da je ce la vrsta ljudi, katere je rešil go tivo smrti. Pustili so ga v bolnice, ki je del svoje zdravilo ne, katerim bolnikom, ki so se resnici takoj bolje počutili. Čoko pol seveda ni zdravnik in zato ji zaradi mazakstva sedaj pozvat pred sodišče. Copić poudarja, di bo dokazal učinkovitost svojega sredstva. Razprava bo vsekakor zanimiva.

Trgovska višja šola v Treatti (Revottella) je bila ustanovljena leta 1877. Leta 1924 je dobila naslov "univerza." Sedaj ob petnajstletnici se izraža želja, da bi se univerza razširila še na druge stroke: pravo, matematiko, fiziko, filologijo.

Sežanski šupnik in konzistorijalni svetnik g. Josip Glažar je imenovan za prisednika škofijskega sodišča v Trstu. Idrijsko rudniško ravateljstvo je poslalo na izlozbo na Reki zanimivo delo: maniaturno l-drijo z raznimi rovi, agahimo in njenim obratom ter številnimi tipičnimi rudarskimi predmeti in napravami. Rudniški paviljon vzbuja splošno zanimanje. Ponesrečil se je pri kopanju kamna za zidanje posestnik Fr. Pipan pri Planini. Zasulo ga je kamenje in plast zemlje. Dobil je težke poškodbe, katerim je kmalu podlegel. Posestnik Ivan Mežnar s Topolca pri Trnovem je padel z voza, ker se je konj aplasil pred motornim kolesom. Mežnar je težko poškodovan drugi dan umrl.

Ljubljanski dnevniki so poročali, da je umrl v Krškem eden smrti g. sodni svetnik dr. Josip Kernev. Pokojnik je bil doma od Sv. Ivana pri Trstu in je bil poročen z Vero Ponikvarjevo iz istega kraja. Služboval je v Jul. Krajini, nazadnje v Krmini. Končno je dobil mesto v Sloveniji. Ko je v Krškem prisegel, je omahnil in izdihnil. To nas spominja na naglo smrt, ki je zadela lani v Dalmaciji bivšega gorilkega sodnika Fr. Vugo. Komaj je dobil službo in je prišel, da jo nastopi, je obolev in umrl. Pokojni Kernev ostane vsem, ki so ga poznali, v najboljšem spominu.

RAZNE VESTI

IZDELOVALCI SMOODK PROTESTIRAJO

Washington. — Unija tobačnih delavcev je vložila protest pri vladi, ker je senatni finančni odbor črtal carino na uvoz cigar s Kube. Unija pravi, da bodo "mail order" trgovine poplavlje deželo a cenenimi kubanskimi cigarami, kar bo pomenilo brezposelnost med tobačnimi delavci in nizke plače. Ta pozicija unije je zelo kratkovidna, ker prvič je ameriška tobačna industrija skoraj popolnoma neorganizirana in drugič je ta unija popolnoma okamenela. Mesto, da bi vodila organizatorično kampanjo med tobačnimi delavci, jo vodijo med bossi, katere skuša prepričati, da je organizacija all right in da bodo podjetniki zvišali svoj biznis, ako priznajo unijo. Njena druga glavna aktivnost je agitiranje med unionisti, naj kadijo le unijake? "smoke in cigarette. Na drugi strani je dosedanja carina veljala le za manjša naročila oziroma uvoz kubanskih smoodk. Unija se a to zahtevo prodaja velecarinarjem še za manj kot na skledo leče.

Organizirajo delavsko sporno organizacijo. Chicago. — Pred nekaj dnevi se je v Chicagu vršil sestanek dveh socialističnih telovadnih skupin (češke in finske), ki se ga je udeležil tudi novi strankin tajnik Clarence Senior. Rezultat posvetovanj je bil sklep, da se tekom prihodnje sime vrši zborovanje vseh delavskih športnih skupin z namenom, da se ustanovi splošna delavska športna organizacija in priključi delavski športni internacionali.

Zakon za zvišanje sodnijskih plač razveljavljen. Kenosha. — Obe zbornici državne legislature sta razveljavili zakon za zvišanje plač sodnikom. Bil je sprejet leta 1928 in je doletel, da smejo posamezni okraji zvišati plače sodnikom nad \$6500 letno. To razveljavljenje je naperjeno proti obtoženemu sodniku Beldemu.

Angleži začeli odhajati iz Porenja. Wiesbaden, Nemčija, 16. sept. — Angleške čete so začele izpraznjevati Porenje. Prve čete so danes zapustile Wiesbaden. Vseh angleških vojakov v Porenju je 6700 in evakuacija bo dovršena 1. decembra.

Stavka na ladji je bila uspešna. Seattle, Wash. — Ko je priplula v pristanišče ladja "Ruth Alexander" iz Los Angelesa, se je izvedela vest, da so bile med vojnjo na pagniku "sitnosti". Uprli so se namreč mornarji proti šikanam in rezultat je bil, da je na parniku nastala stavka, ki je bila za moštvo uspešna.

Liga vabi Ameriko. Zeneva, 16. sept. — Liga narodov, ki zboruje že tretji teden, je sprejela statute svetovnega sodišča v Haagu z namenom, da privabi Združene države v organizacijo mednarodnega sodišča.

Fitzpatrick spet izvoljen. Chicago. — John Fitzpatrick je bil v nedeljo že štirindvajsetič izvoljen za predsednika Čikaške delavske federacije. Vsi ostali odborniki so bili ponovno izvoljeni.

Kraljevski Generalni Konsulat v Chicagu moli ave naše sunarodnike u Americi da mu jave ako im je poznata adresa ili sodbi na sledećih naših sunarodnika:

Ime i prezime

Odekle je:

Pоследnja adresa:

Josip Habota.....	iz Torčeca, Hrvatska	iz Javljao se
Slavko Savic.....	iz Zagreba	iz Milwaukee, Wis.
Frank Pušnik.....	iz Misljine, Slovenija	iz Flint, Mich.
Miladin Janjanin.....	iz Bida, Švem	iz Milwaukee, Wis.
Anton Zlogar.....	iz Grabovca, Slovenija	iz Chicago, Ill.
Ilja Dolanaga.....	iz Digma, Dalmacija	iz Chisholma, Minn.
Đorđo Andjelčić.....	iz Kladnja, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Đorđo Hadžić.....	iz Beograda	iz Kankakee, Ill.
Branko Čurčić.....	iz Bunje, Hrvatska	iz Detroit, Mich.
Vujo Čučak.....	iz Beograda	iz Milwaukee, Wis.
Đuro Horvat.....	iz Zelinec, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Stevan Budrić.....	iz Dragotin, Hrvatska	iz Josephine, Ind.
Anron Kancigek.....	iz Sarajeva, Bosna	iz Chicago, Ill.
Zafo Dugutović.....	iz Kolodina, Crna Gora	iz Milwaukee, Wis.
Pantelija Milanović.....	iz Pulišo, Slavonija	iz Chicago, Ill.
Dragutin Slatković.....	iz Sv. Ivana Zelina, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Anton Šečić.....	iz Dobrane, Dalmacija	iz New Yorka
Gavra Šentomaski.....	iz Novog Beđeja, Banat	iz Chicago, Ill.
Todorović Nvask.....	iz Crne Gore	
Frank Zupanc.....		
Rose Cahill.....		
Viktor Nikola.....		
Marko Kozmus.....		

RAZNE VESTI

IZDELOVALCI SMOODK PROTESTIRAJO

Washington. — Unija tobačnih delavcev je vložila protest pri vladi, ker je senatni finančni odbor črtal carino na uvoz cigar s Kube. Unija pravi, da bodo "mail order" trgovine poplavlje deželo a cenenimi kubanskimi cigarami, kar bo pomenilo brezposelnost med tobačnimi delavci in nizke plače. Ta pozicija unije je zelo kratkovidna, ker prvič je ameriška tobačna industrija skoraj popolnoma neorganizirana in drugič je ta unija popolnoma okamenela. Mesto, da bi vodila organizatorično kampanjo med tobačnimi delavci, jo vodijo med bossi, katere skuša prepričati, da je organizacija all right in da bodo podjetniki zvišali svoj biznis, ako priznajo unijo. Njena druga glavna aktivnost je agitiranje med unionisti, naj kadijo le unijake? "smoke in cigarette. Na drugi strani je dosedanja carina veljala le za manjša naročila oziroma uvoz kubanskih smoodk. Unija se a to zahtevo prodaja velecarinarjem še za manj kot na skledo leče.

Organizirajo delavsko sporno organizacijo. Chicago. — Pred nekaj dnevi se je v Chicagu vršil sestanek dveh socialističnih telovadnih skupin (češke in finske), ki se ga je udeležil tudi novi strankin tajnik Clarence Senior. Rezultat posvetovanj je bil sklep, da se tekom prihodnje sime vrši zborovanje vseh delavskih športnih skupin z namenom, da se ustanovi splošna delavska športna organizacija in priključi delavski športni internacionali.

Zakon za zvišanje sodnijskih plač razveljavljen. Kenosha. — Obe zbornici državne legislature sta razveljavili zakon za zvišanje plač sodnikom. Bil je sprejet leta 1928 in je doletel, da smejo posamezni okraji zvišati plače sodnikom nad \$6500 letno. To razveljavljenje je naperjeno proti obtoženemu sodniku Beldemu.

Angleži začeli odhajati iz Porenja. Wiesbaden, Nemčija, 16. sept. — Angleške čete so začele izpraznjevati Porenje. Prve čete so danes zapustile Wiesbaden. Vseh angleških vojakov v Porenju je 6700 in evakuacija bo dovršena 1. decembra.

Stavka na ladji je bila uspešna. Seattle, Wash. — Ko je priplula v pristanišče ladja "Ruth Alexander" iz Los Angelesa, se je izvedela vest, da so bile med vojnjo na pagniku "sitnosti". Uprli so se namreč mornarji proti šikanam in rezultat je bil, da je na parniku nastala stavka, ki je bila za moštvo uspešna.

Liga vabi Ameriko. Zeneva, 16. sept. — Liga narodov, ki zboruje že tretji teden, je sprejela statute svetovnega sodišča v Haagu z namenom, da privabi Združene države v organizacijo mednarodnega sodišča.

Fitzpatrick spet izvoljen. Chicago. — John Fitzpatrick je bil v nedeljo že štirindvajsetič izvoljen za predsednika Čikaške delavske federacije. Vsi ostali odborniki so bili ponovno izvoljeni.

Kraljevski Generalni Konsulat v Chicagu moli ave naše sunarodnike u Americi da mu jave ako im je poznata adresa ili sodbi na sledećih naših sunarodnika:

Ime i prezime

Odekle je:

Pоследnja adresa:

Josip Habota.....	iz Torčeca, Hrvatska	iz Javljao se
Slavko Savic.....	iz Zagreba	iz Milwaukee, Wis.
Frank Pušnik.....	iz Misljine, Slovenija	iz Flint, Mich.
Miladin Janjanin.....	iz Bida, Švem	iz Milwaukee, Wis.
Anton Zlogar.....	iz Grabovca, Slovenija	iz Chicago, Ill.
Ilja Dolanaga.....	iz Digma, Dalmacija	iz Chisholma, Minn.
Đorđo Andjelčić.....	iz Kladnja, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Đorđo Hadžić.....	iz Beograda	iz Kankakee, Ill.
Branko Čurčić.....	iz Bunje, Hrvatska	iz Detroit, Mich.
Vujo Čučak.....	iz Beograda	iz Milwaukee, Wis.
Đuro Horvat.....	iz Zelinec, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Stevan Budrić.....	iz Dragotin, Hrvatska	iz Josephine, Ind.
Anron Kancigek.....	iz Sarajeva, Bosna	iz Chicago, Ill.
Zafo Dugutović.....	iz Kolodina, Crna Gora	iz Milwaukee, Wis.
Pantelija Milanović.....	iz Pulišo, Slavonija	iz Chicago, Ill.
Dragutin Slatković.....	iz Sv. Ivana Zelina, Hrvatska	iz Chicago, Ill.
Anton Šečić.....	iz Dobrane, Dalmacija	iz New Yorka
Gavra Šentomaski.....	iz Novog Beđeja, Banat	iz Chicago, Ill.
Todorović Nvask.....	iz Crne Gore	
Frank Zupanc.....		
Rose Cahill.....		
Viktor Nikola.....		
Marko Kozmus.....		

RAZNE VESTI

Roman v šestih delih z epilogom.

F. M. Dostojevski:

ZLOČIN IN KAZEN

Poslovniki Vladimir Levstik.

In Peter Petrovič je skrbno razvil bankovec za deset rubljev in ga pomoli Sonji. Sonja ga je vzela, zardela, planila pokonci in se začela naglo poslavljati. Peter Petrovič jo samozavestno spremil do vrat. Vsa razburjena in zbegana je končno hitela iz sobe in se vrnila v največji vznemirjenosti h Katarini Ivanovni.

Med vsem te prizorom je stal Andrej Semenovič deloma pri oknu, deloma je hodil po sobi okrog; v razgovor se ni maral vmešavati; ko pa je Sonja odšla, je naglo pristopil k Petru Petroviču in mu slovesno ponudil roko:

"Vse sem slišal in videl," je dejal, s posebnim poudarkom na zadnji besedi. "To je plemenito, oziroma, reči sem hotel človekoljubno! Hoteli ste se ogniti hvalečnosti, videl sem to! In dasi vam moram priznati, da nisem prijatelj dobrotelosti napram posameznikom, ker ta dobrotelost ne samo ne izkorenini zla, temveč ga celo podpira, moram vsoeno reči, da sem z veseljem gledal vaše ravnanje; — da, da to, mi ugaja!"

"Eh, to je majhne važnosti," je zamrmral Peter Petrovič in se nekam razburjeno ozrl na Lebezjatnikova.

"Ne, to ni majhne važnosti! Razžaljen in vznejevoljen človek, kakor ste vi valed večerjajnega dogodka — in obenem zmožen, da se spominja nesreče drugih — takšen človek — dasi dela s svojim ravnanjem družaben pregrešek — je vendar vreden spoštovanja! Tega, Peter Petrovič, nisem pričakoval od vas, tem manj, ker imate takšne pojme; o, kako so vam ti vaši pojmi še napoti! Kako vas na primer razburja ta večerjajna nesreča," je vzkliznil dobrosrčni Andrej Semenovič, ki je začutil nenadoma veliko ljubezen do Petra Petroviča. "In čemu, čemu vam je na vsak način treba tega zakona, tega zakonitega zakona, plemeniti in ljubeznivi moj Peter Petrovič? Čemu vam bo ta zakonitost v zakonu? Ako hočete, stopite se z menoj, a vendar me iskreno veselja, da se vam je ponesrečilo, da ste svobodni in da se niste popolnoma izgubili za človeštvo... Vidite, to je moje mnenje!"

"Zakonitega zakona mi je treba zato, da v vaših svobodnih zakonskih zvezah ne bom noal rogov in redil tujih otrok," je rekel Lužin, da bi vsaj nekaj odgovoril.

Bil je v nekaj posebno zatopljen in zamisljen.

"Otrok? Otroke ste omenili?" se je zdrznil Andrej Semenovič, kakor voljaki konj ob glasno trobente. "Otroci — soglašam se — to je vprašanje velike socialne važnosti; toda rešitev njegova je drugačna. Nekateri popolnoma odklanjajo otroke, kakor vse, kar kaže na rodbino. O otrocih se pomeniva pozneje; obrniva se zdaj k rogovom! Rad priznam, da je to moja slaba stran. Tega grdega, huzarskega, Pušinskega izraza si v bodočem slovarju niti misliti ne morem. Kaj pa so rogov? O, kolika zmota! Kakšni rogov? Čemu so rogov? ... Kolika nespamet! Nasprotno, v svobodnem zakonu jih sploh ne bo. Rogovi so samo naravna posledica vsakega zakonitega zakona, njegov popravek takorekoč in protest proti njegovim nedostatom, tako da nikakor niso poniževalni... In ako bom kdaj tako neumen, da sklenem zakonsko zvezo, se bom celo veselil vaših trikrat prokletih rogov. Rekel bom svoji ženi: 'Draga moja, dosihdoh sem te samo ljubil, zdaj pa te tudi spoštujem, kajti znala si protestovati!' Smejete se? To je zato, ker se ne morete otresti predsodkov. Ej vraga, saj vem, kaj je nerodno, ako se pripeti v zakonu prevara, toda to je le podla posledica podlega dejstva, ki ponižuje obe stranki. Ako se nastavlja rogov očitno, kakor na primer v svobodnem zakonu, takrat jih že sploh več ni, nezmisljeni so in izgubijo ime 'rogovi'! Nasprotno, vaša žena vam samo pokaže, kako zelo vas ceni, ker

vas smatra za zmožnega, da bi se protivili njeni sreči, temveč za toliko razvitega in umnega, da se ne boste osvetili njenemu novemu ljubimcu. Hudiča, meni se včasih zdi, ako bi se jaz omožil — fej — oženil, da bi sam preskrbel ženi ljubimca, če si ga dolgo časa ne bi omislila — bodisi v zakonitem ali v svobodnem zakonu. 'Srček', bi ji dejal, 'ljubim te, a poleg tega tudi hočem, da me ceniš: tu ga imaš!' Ali nimam prav, kaj?"

Peter Petrovič se je smejal, ko ga je po slušal, toda brez posebnega zanimanja. Sicer pa ga sploh ni mnogo poslušal, temveč je premišljal v resnici nekaj popolnoma drugega, kar je zapazil nazadnje celo Lebezjatnikov. Andrej Semenovič je kasneje vse to preudaril in si poklical v spomin...

II.

Bilo bi težavno, ako bi hotel kdo jasno opredeliti vzroke, valed katerih se je v zmedeni glavi Katarine Ivanovne rodila misel, privediti to nespametno pogrebnico. Resnica je bila, da je potratilo zanjo preko deset rubljev od tistih dvajsetih, ki jih je prejela od Razkolnikova izrečno za pogreb Marmeladova. Morebiti je smatrala Katarina Ivanovna za svojo dolžnost do pokojnika, da počasi njegov spomin "kakor se spodobi", da bodo vedeli vsi stanovalci in prav posebno še Amalija Ivanovna, da "ne samo ni bil slabši od kateregakoli izmed njih, temveč morebiti še mnogo boljši," in da nihče nima pravice "vihat nos nad njim". Morebiti je največ vplival nanjo tisti poseben ponos siromakov, valed katerega izpripavajo mnogi reveži o priliki splošno obveznih običajev svoje poslednje moči in trlatjo zadnje prihranjene belice, samo da niso "slabši od drugih" in da jim ti drugi "ne morejo ničesa oporekati." Zelo verjetno je tudi, da je Katarina Ivanovna ravno v tistem slučaju in v tistem trenutku, ko se je zdelo, da jo je vse na svetu zapustilo, občutila željo, pokazati vsem tem "neznatnim in malopridnim sostanovalcem", da "ne zna samo živeti in sprejemati goste", marveč da tudi nikakor ni bila vzgojena za takšno usodo, nego je dorasla "v krogu odlične in lahko se reče, celo plemenite polkovniške rodbine", ter se nikakor ni pripravljala k temu, da zdaj sama pometa sobo in pere otročje cunje.

Ti parokizmi ponosa in častilopnosti obhajajo včasih najrevnejše in najbolj pozabljene ljudi ter se ispreminjajo večkrat v mučno in neznošno potrebo. Res so Katarino Ivanovno njene razmere nazadnje popolnoma ubile; pobiti pa, to je — preplašiti in ukloniti — jo je bilo nemogoče. Poleg tega se Sonjica nikakor ni motila, ko je govorila o nji, da se ji meša v glavi. Popolnoma in z vsem se to seveda še ni dalo reči, toda v zadnjem času — vse preteklo leto — je trpela njena uboga glava mnogo preveč, da ne bi prišla vsaj nekoliko v nered. Tudi nagli razvoj jetike, praviro zdravnik, da podpira začenjajočo se umobolnost.

Mnogo in raznovrstnih vin ni bilo, tudi maderca ne; to je bilo pretrano, a vino je bilo vendarle na mizi. Bilo je žganje, rum in lisabonec, vse najlažbe vrste, toda v zadostni množini. Izmed jedi so bile poleg kutje (narodna jed; kuhani riž z rozinami, ki ga jedo v spomin umrlih) še tri ali štiri skledice med njimi tudi gibanice, vse iz kuhinje Amalije Ivanovne; vrhutega sta bila poslavljena dva samovarja za čaj in punč, ki se je imel dočiti po obedu. Nakupila je bila vse to Katarina Ivanovna sama s pomočjo nekega sostanovalca, revnega Poljačka, ki je kdovekak živel pri gospe Lipewechsel. Ta je takoj prevzel vso nošnjo in je begal okrog ves prejšnji dan in vse dopoldne, a povečeno glavo in moleč jezik iz ust; bilo je videti, kakor bi hotel še posebej opozoriti na to poslednje dejstvo.

(Dalje prihodnjik.)

M. Andersen Nebo:

Sin božji in hudičev ljubček

I.

In Bog Gospod je segel s svojo močno roko v vsemirje in privlčil iz kaosa svoj svet ter mu dal ime: ZEMLJA. Ločil je vodo od celine. In s svojim pogledom je izbočil nebo. In nasmešnil se je svojemu delu, zakaj videl je, da je dobro. In njegovega smehljaja je planila na svet luč. Poislal je svetlobo, da potuje okrog zemlje in da preganja temo. In tako je ustvaril dan in noč.

In Bog, Gospod je vdihnil svojemu delu svoj diih in oživilo je. Morje je rodilo iz svoje globine živa bitja in zrak je rodil: žive jate so letale preko zemlje k daljnemu nebu. Svetloba je rodila iz svojega bleeska iskrea bitja, tema pa sence.

In Bog je ustvaril na zemlji zveri po njih vrstah, živali po njih vrstah in plaščih mršev po njih vrstah — in je videl, da je dobro.

Bog, Gospod je videl, da je delo izvršil in je rekel: "Ustvariti hočem človeka po svoji podobi, da stopi na moje mesto in nadaljuje moje delo, zakaj truden sem."

In ustvaril je moža in rekel: "Glej, ustvaril sem te po svoji podobi! Stopil boš na moje mesto in zavedaj se, da je edine mu tebi izmed vseh bitij dano, po svoji volji ustvarjati svetlobo in temo iz nič. Torej si Ti gospodar zemlje in to pomeni, da vznikne iz tvojih rok blagoslov delu. Bodi dober in radodaren kot tvoj oče, ne škiti nikdar samega sebe, pač pa druge. Vsa kemu bodi geslo, biti služabnik in to bodi njegova največja sreča. Kdor pa škiti samega sebe in noče služiti drugemu, tega izženi v puščavo, izpred se ne razmnoži in ne opustoši zemlje. Prišel bom, ko ti ne boš slutil, da vidim, kako opraviš svoje delo; in spoznal te bom po žuljih tvojih rok. Tvoje božje znamenje bodi, da vse uspeva, kamor stopi tvoja noga; in zato bodi tvoje ime Broletarec, to pomeni: tisti, ki stopa nag v svet in kateri vse ustvarja. In dokler bodo tvoje roke žuljave in trde, bo ostalo tvoje srce mlado in toplo in bo srce božje."

In Bog, Gospod se umakne v oblake in hče k počitku.

Človek je vzel zemljo v svojo posest in je vladal s delom svojega duha in svojih rok. Kopal je in sadil, piel in oblikoval po svoji volji, ki je tudi božja volja. Pod njegovimi nogami raste in uspeva vse in zemlja je bila lepa ter je dobila ime Paradiz, to je: Božji vrt. Njegove roke so bile od dela trde, ali njegov obraz je dobil luč iz smehljaja Boga, ki je plaval nad zemljo in vasa stvarstva so jedla iz njegovih rok in se počutila dobro. Ko je bil valed dela truden, je razmišljal o bitju stvari in našel, da je bil eno s bitjem Boga. To spoznanje ga je napolnjevalo z zadovoljstvom in killo je v njegovi duhi. Misli je:

Ustvaril bom zopet svet v manjšem, zgradil ga v vseh njegovih čudežih v svoji duhi in v duši svojih otrok in otrok otrok. In ako pride Bog nekega dne, da vidi, naj najde svoje delo pomnoženo v neakčnost.

II.

Lepa je bila zemlja in vedno lepša je postajala pod obličjem človekovim. Najlepši pa je bil človek sam. Njegove roke so bile žuljave in razpokane kakor zemlja, njegovo čelo jasno in svetlo kakor nebeski obok; globoko v njegovih očeh je bila neakčnost.

Vae to je videla kača in se jezila. Plazila se je po trebuhu k opici, ki je sedla na vejah drevesa. "Ali ga vidiš," je sikala kača. "Samo dvoje rok ima, ti imaš pa štiri; kaj je on drugega kakor spačena opica? In vendar se imenuje Gospodar stvarstva." K oслу govori: "Najdaljša ušesa med vsemi bitji imaš ti, o vasedni in tvoje riganje se ališ najdalje! Ali nočeš biti prvi?" K hileni pa pravi: "Nisi odvisna od svetlobe kakor človek. Živiš v temi in te ni strah. Mrliče grebeš iz grobov in jih ješ. V treh stoletja

poglabljaš svoj rillec, o mrhovinar, o filozof! Ti moraš vladati."

In plazila se je od zveri do zveri in vsaki govorila, da je ravno dotična zver izvoljeno bitje. Celu v uši je vzbudila hudiča. Vsi so se dvignili proti človeku in njegovemu bitju in nekega dne šli k Bogu, Gospodu, da vdahne tudi njim dušo. Vendar je ljubi Bog spal in ga ni bilo mogoče zbuditi. Uš je izrabila njegov spatec in se vgnedila v njegovi bradi.

"Izvoljeno bitje sem," je rekla, ko se je udomčila. "Mi in ljubi Bog! — Odslej hočem živeti le zato, da bom oznanjala Boga otrokom zemlje."

In tako je nastalo bogoslovje. Ostale živali pa so šle k hudiču in mu pokobile svojo bedo.

"Ljubi Bog spi," so rekle, "in me nismo dobile duše. Ali nam lahko pomagaš?"

Hudič se je glasno nasmejal. "Kaj hočete z dušo? Ob njo se boste samo spoddikali. Ti o sel, a svojimi ušesi bi moral vendar slišati travo rasti! Hvali se s tem in človek, priprost kakor je, bo mislil, da sedi ob viru življenja in poje življenja slavo-apev. Ako boš žajal po milosti solnce, bo mislil, da opevaš luč sveta. Potem boš lahko šel po svet, kraljev, ne da bi se moral skrivati v levjo kožo. — In ti opica, ali ni tvoje pašenje že duša? Nadaluj in dosega boš, da ti bo človek verjel, da ti vodiš in krmariš njegovo delovanje. — Ti pa, hilenja, kopli in lajaj v temi; zmešaj smisel človeku o temi in polni njegovo življenje s trupli in mrhovino, da se ne bo mogel ganiti."

Pomagaite drug drugemu ter vkujte v verige Gospoda stvarstva. "Tebi pa, volk, bom dal dušo, ki naj svet pokrije s ledom. Svojo lastno dušo ti vdihnem." In hudič je dvignil rep volku in mu vdihnil svoj diih v njegova čreva. In volkov trebuh je napihnil tako, da bi lahko pogoltnil ves svet in vendar bo izgledal pri vsem tem še mršav. "Sedaj sem ti dal dušo," je rekel, "in ti boš večji kakor človek in boš gospodoval nad njim. Kar bo ustvaril, imaš unčiti; in kamor stopiš, se morajo pojaviti vdihni, trpljenje in solza. Nenasičnost bodo tvoje bistvo; in otroci naj jokajo, žene naj preklinjajo svoje vele prai in može si naj rujejo lasi radi razumevanja, kje je ostalo delo njihovih rok. Ime ti bodi: Kapitalist in to pomeni: veliki trebuh. In ti boš ljubček hudičev. Rasti in redi se s trpljenjem drugih; in naj te preklinjajo, ko te bodo nosili na svojih rokah. Ti tukaj naj bodo tvoji hlapci. Osel naj slatno prepeva, ko bo ališal votlo bobnenje v tvojem

trebuhu. Slepo naj stoji ob tvoji strani in stremiljenju, onemogočiti človeka."

In stoletja so pretekla. Človeku so bila kakor večnost strahna. Ljubemu Bogu so pa bila kakor en dan, zakaj spal je. V njegovi bradi se je bobotno udomčila uš in oznanjala življenje o Bogu, ki obstoji v tem kolikor mogoče uživo živeti.

Ali na zemlji se je prepiral sin božji s hudičevim ljubčkom in je moral delati kakor suženj, da ohrani delo božje. Ni mu bilo dano veselje in mir. Njegovo življenje je bilo pusto in zapuščeno; zakaj vse, kar je naredil, je izginilo takoj v volčjem trebuhu. In dasi se je človek temu upiral in čimbolj se je upiral in se boril — vedno bolj je bledel božji svet, vedno globlje je padal človek. Njegovi vdihni so postajali vedno glasnejši in močnejši ter prodirali proti nebu. In nekega dne so bili kriki obupa tako glasni, da je Bog nekoliko dvignil svojo glavo.

"Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!" je zvenelo v smrtni grozi z zemlje k nebu.

In spoznal je glas. Bil je glas njegovega sina. Drugi glas pa, ki je donel in se mu je zdel, kakor da ga je slišal že nekoč v zarji časov, je bil mrzel in zamehljiv:

"Ako si sin božji, pomagaj sam sebi!"

Ljubi Bog je pokimal in legel zopet med oblake. Ni se še naspal.

(Konec prihodnjik.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Aug. 31-1929) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmeta, je mogoče vstaviti, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmeta, je mogoče vstaviti valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleoro za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Upravištvu "PROSVETA" 2867 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

SEST DNI PREKO OCEANA
Najhitrejša in najbolj udobna pot za potovanja na evropske destinacije.
FRANCE, 20. sept. - 11. okt. (P.M.)
ile de France, 27. sept. - 18. okt. (P.M.)
MEXIQUE 9. oktobra (I.I.A.M.)
Najhitrejša pot po celotni Ameriki. Vseboja v sebi pohod na vseh modernih podzemnih in površinskih avtomobilih. Izredno nizke cene.
Vseboja katapultirane postojilne avtomobile.
FRENCH LINE
219 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Za tiste, ki imajo slabo spanje.

Motje in spanje, ki sta potrebna za zdravje in dobro počutje, sta v veliki meri odvisna od tega, kako dobro spimo. Če imate težave s spanjem, vam lahko pomagamo. Naše zdravila so zasnovana tako, da vam pomagajo pri doseganju mirnega spanja. Če imate težave s spanjem, vam lahko pomagamo. Naše zdravila so zasnovana tako, da vam pomagajo pri doseganju mirnega spanja.

Shušnja, katere je izumil Mr. August Mitchell, je izredno učinkovita pri zdravljenju težav s spanjem. Če imate težave s spanjem, vam lahko pomagamo. Naše zdravila so zasnovana tako, da vam pomagajo pri doseganju mirnega spanja.

Shušnja, katere je izumil Mr. August Mitchell, je izredno učinkovita pri zdravljenju težav s spanjem. Če imate težave s spanjem, vam lahko pomagamo. Naše zdravila so zasnovana tako, da vam pomagajo pri doseganju mirnega spanja.

7-dnevna prosta poskušnja

REVMAZIZMU BOLEHAJOČE

Ako trpite valed revmatizma, tedaj lahko dobite Rose Rheuma Tab. Prebrskano in dokazano zdravilo na 7 dnevno prosto poskušnja. Če to zdravilo ne pomaga, vam bomo vrnilo vaše denarje. Če pa vam pomaga, pišite nam samo vaše ime in naslov na splošno kupcu.

ZASTOPNI ČITATELJEM

Prokurirajte to zdravilo potom PROSTE POSKUSNJE. Ispolnite spodnji kupon in ga pošljite nam, predno odpravimo to zdravilo.

ROSE RHEUMA TAB CO.

(Dreg. F-14)
3516 No. Irving Ave. Chicago, Ill.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in je posebno list Prosveta za koristitev potrebno agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor ne se na propagando drugih političnih organizacij. Vsaka organizacija ima občajno svojo glasila. Torej agitatorni dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev ne se na pošilja listu Prosveta.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koldarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerna, umijeko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

S. N. P. J. PRINTERY

2857-59 So. Lawrence Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

RAZNO

Vrelo morje. Listi so nedavno poročali o vulkanski katastrofi na otoku Amrinu v Južnem morju. Kapitan francoskega rešilnega parnika "La Perouse" Reece, ki se je sedaj vrnil iz tistih krajev (Amrin pripada skupini novih Hebridov), je podal poročilo o svoji ekspediciji.

Ko se je bližal s svojo ladjo običajnemu pristanu, je zapazil sedem velikih tokov lave, ki so šli z žrela vulkana v morje. Na tej strani otoka se je bila vegetacija popolnoma posušila in vročina je bila tako neznošna, da je morje kipeło in da se je odločil pristati na nasprotni strani. Sem je bilo pribezalo tudi vse domače prebivalstvo in belokolni kolonisti. Ko so domačini zagledali parnik, so ostavili žene in otroke in poskakali v morje ter se hoteli blazni od strahu, rešiti na krov. Toda belokolci so jih s puškami v rokah prisilili k povratku, nkar so organizirali reševanje tako, da so odpremili na ladjo najprvo ženske in otroke, potem so odpravili razne premislne in dragocenoosti, končno pa so odšli še beli moške. "Le Perouse" je nato hitro odplula.

Se ni bil parnik posebno daleč, ko se je tam blizu dvignil iz vode ogromen, več sto metrov visok, črn steber, se razletel na vse strani in spet izginil. Če bi se bilo to zgodilo nekoliko prej, ne bi ušel živ noben rešitelj ali rešenec.

Preproga poljskega kralja Sobieskega. Pred kratkim so na Poljskem alavili 300 letnico rojstnega dne kralja Jana Sobieskega. Ob tej priliki se je odločil posestnik gradu Milanova, grof Adam Branicki, prodati preprogo, ki jo je bil Sobieski uplenil Turkom pred Dunajem, ko ga je rešil nekriščanskega navala. Branicki je prodal dragoceno zgodovinsko relikvijo za 865,000 zlotov. Pravijo, da je storil to iz zadrege, ker je izprial denarne virove. Toda variavski vojvoda (veliki župan) noče izdati dovoljenja za izvoz preproge v inozemstvo in "Kurier Codzienny" javlja, da bo preprogo odkupila variavaka vlada sama.

Kdo učaka 90 let? "Umschau", tednik za znanost in tehniko, prinaša zanimivo statistiko o desetdesetletnikih. Našli so namreč 97 ljudi, ki so še prekoratili 90. leto in so na podlagi njihovih izpovedi o življenju sestavili statistiko in pregled, pod kakšnimi pogoji se lahko doseže tak visoka življenjska doba. Med 97 osebam je bilo 41 moških in 56 žensk. In med vsemi temi ni bil niti eden slep ali gluhi, vsi so

razmeroma dobro videli in slišali. Tudi ni bilo med njimi nobenega ohromelega ali tako izrpanega, da bi moral ležati v postelji, ker ga niso držale pokonci noge. Le pri moških so napravili zanimivo ugotovitev: nihče med njimi ni kadil in nihče ni bil samec. Pač pa je bilo med ženskami 30 takšnih, ki niso nikoli okusile sladkosti zakonskega življenja. Med nedabrahami tudi ni bilo niti enega prvorojenca ali edince v družini.

Ponesrečen Tellov strel. V Oberhausenu na Nemškem je hotel neki artist izvesti Tellov strel, ki obstoji kakor znano, v tem, da se sestrel jabolko z glave. Za moža, ki mu postavijo jabolko vrhu las in tvega v neki meri svojo glavo, se je ponudil neki 16 leten fant. Strelec se je postavil 4 metre od njega in je sprožil petelina. Meril pa je tako slabo, da je fanta pogodil v čelo, mesto v jabolko nad glavo. Onesvečenega fanta so prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Če bo sploh okrevaj, je verjetno, da ne bo nikoli več pri pravi pameti. Nespretnega strelica pa so orožniki zaprili, ker je spravil v nevarnost življenje svojega bližnjega.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC"